

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 2/2017
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 12 stycznia 2017 r.

**RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)**

**dokonanej w dniach 15-16 listopada 2017 r. na kierunku
Zarządzanie
prowadzonym
na Wydziale Zarządzania
Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego
im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy**

Warszawa, 2017

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	7
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	8
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	8
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	8
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	11
Dobre praktyki	11
Zalecenia	12
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	12
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2	12
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	18
Dobre praktyki	19
Zalecenia	19
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	19
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	19
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	21
Dobre praktyki	22
Zalecenia	22
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	22
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4	22
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	27
Dobre praktyki	28
Zalecenia	28
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	28
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5	28
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	29
Dobre praktyki	29
Zalecenia	29
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	29
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6	29
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	30

Dobre praktyki	31
Zalecenia	31
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	31
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	31
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	35
Dobre praktyki	35
Zalecenia	36
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	36
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	36
Uzasadnienie z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	37
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny	38
Załączniki:.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr1.Podstawa prawna oceny jakości kształcenia....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2.Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr4.Wykaz nauczycieli akademickich, którzy mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego).....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Wykaz nauczycieli akademickich, którzy nie mogą być zaliczeni do minimum kadrowego kierunku (spośród nauczycieli akademickich, którzy złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie do minimum kadrowego) ..	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr6. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr7. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący:

Prof. ndzw. dr hab. Jakub Brdulak, członek PKA [P]

członkowie:

1. Prof. ndzw. dr hab. Wiesław Ciechomski – członek PKA [E1]
2. Prof. ndzw. dr hab. Wojciech Downar – członek PKA [E2]
3. Mgr Piotr Pokorny – ekspert PKA ds. postępowania oceniającego [EPO]
4. Damian Bąbel – ekspert PKA ds. studenckich [ES]

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku *zarządzanie* (studia I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim) prowadzonym na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej, na podstawie harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2017/2018. Polska Komisja Akredytacyjna po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na wskazanym wyżej kierunku. Dotychczas kierunek w ramach pierwszego stopnia był oceniany jeden raz i otrzymał ocenę pozytywną, natomiast w ramach drugiego stopnia był oceniany dwukrotnie, przy czym pierwszą z ocen była ocena warunkowa, która w wyniku oceny powtórnej została zmieniona na ocenę pozytywną. Ostatnia ocena kierunku odbyła się w roku akademickim 2012/2013.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy ZO a wcześniej opracowały rzetelny raport samooceny. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, pracownikiem Biura Karier, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi, tj. przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Przed rozpoczęciem wizyty, po jej pierwszym dniu oraz przed zakończeniem dokonano wstępnych ustaleń i podsumowań, o których Przewodniczący Zespołu poinformował Władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Zarządzanie	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia I stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk ekonomicznych: 1) Nauki o zarządzaniu, 2) Ekonomia	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	6 semestrów / 180 pkt. ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	1) Zarządzanie w handlu i usługach 2) Marketing w organizacji 3) Zarządzanie w przedsiębiorstwie przemysłowym 4) Zarządzanie w gospodarce żywnościowej	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Licencjat	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	19	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	249	18
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	1830	

Nazwa kierunku studiów	Zarządzanie	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	Studia II stopnia	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Obszar nauk społecznych	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk ekonomicznych: 1) Nauki o zarządzaniu, 2) Ekonomia	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	4 semestry / 120 pkt. ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	1) Zarządzanie przedsiębiorstwem 2) Zarządzanie logistyką 3) Informatyka w zarządzaniu 4) Marketingowe zarządzanie przedsiębiorstwem	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Magister	
Liczba nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego	14	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	163	37
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	930	

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

4. Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	Zadowalająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadowalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1

Oceniany kierunek ma ogólnoakademicki profil kształcenia. Koncepcja kształcenia jest powiązana na ocenianym kierunku ze strategią rozwoju uczelni oraz ze strategią i polityką zapewnienia jakości Wydziału (regulują to odpowiednie Uchwały Senatu UTP).

Kierunek *zarządzanie* ma na celu uzupełnienie oferty UTP o kształcenie w obszarze nauk społecznych. W szczególności taką funkcję pełnią studia II stopnia adresowane w dużym stopniu do absolwentów UTP studiów I stopnia kierunków technicznych.

Koncepcja kierunku wpisuje się w misję uczelni: „Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy jest uczelnią publiczną, spadkobierczynią i kontynuatorką uniwersalnych wartości akademickich w Polsce. Kulturuje i rozwija następujące wartości:

- poszukiwanie i poszanowanie prawdy,
- szacunek dla wiedzy i umiejętności oraz rzetelności w ich upowszechnianiu,
- otwartość na nowe idee i wolność wyrażania myśli,
- wolność badań naukowych, twórczości technicznej i nauczania,
- wysokie wymagania etyczne, a przede wszystkim poszanowanie podmiotowości pracownika i studenta.

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy poprzez działalność dydaktyczną i naukową współtworzy obraz gospodarczy, a także kulturowy regionu i kraju. Jest wspólnotą nauczycieli, studentów i pozostałych pracowników Uczelni. Kształci inżynierów, licencjatów, magistrów i magistrów inżynierów oraz nadaje stopnie naukowe doktora i doktora habilitowanego.” Z tym, że misja UTP ma dość ogólny charakter i nie wskazuje tożsamości uczelni.

Problemem, z którym obecnie muszą sobie radzić władze Wydziału jest spadająca liczba studentów. W związku z tym rada programowa kierunku *zarządzanie* prowadzi obecnie prace związane z uruchomieniem nowych specjalności:

- zarządzanie projektami – studia realizowane w języku polskim
- project management – studia realizowane w języku angielskim
- zarządzanie finansami przedsiębiorstw – odpowiedzi na propozycje absolwentów studiów I stopnia kierunku *zarządzanie* oraz absolwentów kierunku Finanse i rachunkowość
- zarządzanie w agrobiznesie – program podwójnego dyplomowania przygotowywany z Uniwersytetem Rolniczym Gorki na Białorusi
- zarządzanie produkcją - program podwójnego dyplomowania przygotowywany z Narodowym Uniwersytetem Chmielniczkich na Ukrainie

Wydział ściśle współpracuje z interesariuszami zewnętrznymi, którzy posiadają wpływ na kształtowanie kierunku. Współpraca z interesariuszami, w tym w szczególności z pracodawcami jest budowana systemowo – pracodawcy podkreślają wysoką jakość absolwentów oraz dużą wartość dodaną kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Niektórzy z nich decydują się na delegowanie pracowników na studia – w szczególności studia II stopnia w trybie niestacjonarnym.

Studia, pomimo profilu ogólnoakademickiego, zwiększają nacisk na obszar praktyczny. Nauczyciele akademicy wskazują, że łączenie zagadnień ogólnoakademickich z praktycznymi ma charakter synergiczny, ponieważ w zarządzaniu dobra teoria musi przekładać się na rezultaty praktyczne. ZO PKA zgadza się z opinią Wydziału.

1.2

Wydział posiada kategorię B, a zatem aktywność naukowa jest na umiarkowanym poziomie. Pracownicy Wydziału publikują głównie w czasopismach z listy B. Wydział prowadzi badania naukowe – obecnie realizuje 3 granty badawcze NCN. Tematyka badań nawiązuje do efektów kształcenia realizowanych na kierunku *zarządzanie*. Obejmuje ona takie obszary, jak: systemy informacyjne zarządzania, metody i narzędzia rachunkowości zarządczej, zarządzanie projektami i generowanie projektów innowacyjnych, kapitał intelektualny i przywództwo, rozwiązania logistyczne jako kreowanie przewag konkurencyjnych MŚP agrobiznesu, strategie, innowacje i konkurencyjność przedsiębiorstw, zastosowania badań marketingowych, metodyka badań naukowych, media społeczne i marketing internetowy, społeczna odpowiedzialność biznesu, zachowania konsumenckie, funkcjonowanie organizacji i społeczeństwa, poziom i jakość życia w aspekcie gospodarki współdzielenia, rozwój zrównoważony i przemiany społeczeństw europejskich, polityka rozwoju obszarów wiejskich ze wsparciem UE, pozyskiwanie środków z UE i ocena efektów zrealizowanych projektów, finanse publiczne, systemy podatkowe i polityka fiskalna.

Zdaniem ZO PKA kierunek spełnia następujące kryteria:

- kompleksowość, różnorodność i aktualność problematyki, kierunków badań prowadzonych w jednostce, w powiązaniu z zapewnieniem możliwości osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku i realizacji programu studiów, w tym w szczególności efektów w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej,
- wpływ prowadzonych w jednostce badań naukowych na koncepcję kształcenia/plany jej rozwoju/określenie i doskonalenie efektów kształcenia i programu studiów oraz umiędzynarodowienie procesu kształcenia,
- wykorzystanie wyników badań naukowych prowadzonych w jednostce w programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku.

Jak wynika z rozmów przeprowadzonych na Wydziale, wyniki badań naukowych realizowanych przez kadrę uczelni są wykorzystywane w programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku. Przykładowo wykładowcy prezentują wyniki badań studentom w ramach zajęć, studenci realizują projekty związane z badaniami naukowymi. Jednak rezultaty prac dyplomowych i etapowych nie są wykorzystywane przez Wydział naukowo.

Na Wydziale funkcjonują koła naukowe, które umożliwiają studentom realizację badań np.: Koło Naukowe „Rynku Finansowego”. Studenci mają również możliwości publikacyjne. Jednakże zaangażowanie badawcze studentów jest niewielkie.

Wydział również realizuje badania w wyniku których jest możliwe doskonalenie kierunku *zarządzanie*, jednak działalność ta jest dość niewielka – według raportu jeden pracownik realizuje projekt stosowania metody *Design Thinking* do tworzenia programów kształcenia.

1.3.Efekty kształcenia

Efekty kierunkowe dla kierunku *zarządzanie I stopnia* zostały sformułowane dla kierunku oraz dodatkowo dla każdej ze specjalności. Na studiach I stopnia zdefiniowano łącznie 53 efekty wspólne dla wszystkich specjalności (W-22, U-23, KS-8) oraz dodatkowo od 12 do 15 efektów dla każdej ze specjalności. Dla *studiów II stopnia* sformulowano łącznie 52 efekty dla wszystkich specjalności (W-22, U-20, KS-10) oraz dodatkowo 11-12 efektów dla każdej z czterech specjalności. Struktura efektów kształcenia oraz wyodrębnienie efektów specjalnościowych jest poprawne i uzasadnione merytorycznie. Zdaniem ZO PKA liczba efektów kierunkowych jest duża, co może generować pewne ryzyka związane z ich realizacją.

Przy opisie kierunkowych efektów kształcenia wykorzystano wszystkie efekty obszarowe z obszaru nauk społecznych. Każdy z efektów kierunkowych jest odniesiony do wskazanego efektu (efektów) obszarowego. Kierunkowe efekty kształcenia są spójne ze wskazanymi efektami obszarowymi, dla stopnia I i II dla profilu ogólnoakademickiego.

Opis efektów kierunkowych dla kierunku *zarządzanie*, zarówno na I, jak i II stopniu odpowiada dziedzinie i dyscyplinom wskazanym przez Wydział, tj. nauki ekonomiczne, w dyscyplinach nauk o zarządzaniu oraz ekonomii.

Na poziomie przedmiotów sformulowano efekty przedmiotowe (szczegółowe). Dla każdego przedmiotu sformulowanych jest od 4 do 9 efektów, z uwzględnieniem ich struktury. Efekty z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są prawidłowo odniesione do specyfiki i form zajęć oraz odpowiadają celom i treściom kształcenia określonym w sylabusie dla każdego przedmiotu. W pojedynczych przypadkach występuje błędne odniesienie efektu przedmiotowego (przedmiotu) do kierunkowego (na I stopniu efekt „Identyfikuje niebezpieczne i szkodliwe czynniki w środowisku pracy, wykonuje podstawową oceną ryzyka zawodowego oraz wskazuje środki prowadzące do wyeliminowania lub zmniejszenia poziomu ryzyka” odniesiony jest do zajęć z języka angielskiego”).

Opis efektów dla modułu praktyk zawodowych (łącznie 9 efektów dla I stopnia, na II stopniu praktyki zawodowe są nieobowiązkowe) dobrze oddaje ich praktyczny charakter. W opisie modułu zwraca się uwagę na umiejętności, zastosowanie zdobytej wiedzy, ocenę zjawisk i procesów zachodzących w organizacji.

Pewne zastrzeżenia budzi sformułowanie efektów kierunkowych, które odniesione są tylko do jednego, konkretnego przedmiotu. Dotyczy to np. na I stopniu efektów: „Ma podstawową wiedzę o najważniejszych działach, nurtach i problemach filozofii europejskiej”, „Ma umiejętność interpretacji i oceny faktów politycznych, skomplikowanych zjawisk współczesnego życia politycznego oraz prawidłowej identyfikacji newralgicznych problemów politycznych” oraz na II stopniu efektu „Zna cechy i zjawiska kultury i sztuki współczesnej oraz charakteryzuje przeobrażenia w różnych jej dziedzinach”. Efekty te odnoszą się do istotnej wiedzy, mającej odniesienia w zarządzaniu, charakteryzują one konkretny przedmiot, ale jako efekty kierunkowe zakłócają ich spójność i tożsamość kierunku *zarządzanie*.

W opisie efektów kierunkowych uwzględniono efekty związane z pogłębioną wiedzą, umiejętnościami badawczymi oraz kompetencjami niezbędnymi w działalności badawczej. Na I stopniu przewidziano m.in. zdobywanie przez studentów wiedzy o metodach i narzędziach opisu, pozyskiwanie danych niezbędnych do realizacji pracy dyplomowej, znajomość kryteriów oraz zasady tworzenia struktury pracy pisemnej, jak również przewidziano w efektach wiedzę na temat etycznego wymiaru badań naukowych. Na II stopniu założono, że student potrafi objaśniać i charakteryzować problemy badawcze, w tym procedury i metody postępowania naukowego oraz potrafi wyszukiwać informacje, dokonywać przeglądu literatury, samodzielnie formułować problemy badawcze, właściwie wykorzystywać metody i narzędzia niezbędne do realizacji pracy dyplomowej. W kompetencjach społecznych

przewidziano, że student umie pracować zespołowo rozumie i docenia znaczenie uczciwości intelektualnej w działaniach własnych i innych osób, jest zdolny do samodzielnego, zorganizowanego i twórczego działania i rozwiązywania problemów badawczych.

Efekty kierunkowe i przedmiotowe są sformułowane w sposób nie budzący wątpliwości umożliwiając ich zrozumienie i weryfikację. W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym (ZO), studenci kierunku *zarządzanie* wyrazili opinię, iż znane jest im pojęcie i rola efektów kształcenia oraz stwierdzili, że efekty kształcenia są dla nich przejrzyste, syntetyczne i zrozumiałe. Studenci wiedzą, że opis efektów kształcenia jest dostępny w sylabusach modułów na stronie internetowej Uniwersytetu, a także u osób prowadzących zajęcia. Ponadto podkreślili, iż pierwsze zajęcia w semestrze z każdego przedmiotu poświęcone są na przedstawienie efektów i treści kształcenia.

W opisie kierunkowych efektów kształcenia uwzględnione są efekty związane z kształceniem w zakresie języków obcych. Na I stopniu sformułowano 2 efekty odnoszące się do umiejętności językowych. W efektach tych jest mowa o porozumiewaniu się oraz przygotowywaniu prac pisemnych w języku obcym na poziomie podstawowym. Zgodnie z opisem Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego student, który kończy studia na poziomie licencjackich (poziom 6) powinien opanować język obcy właściwy dla studiowanego kierunku studiów, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2. Powinno to zmieść odzwierciedlenie w opisie efektów kształcenia. Na II stopniu występuje jeden efekt językowy, jednak również w tym przypadku nie określono docelowego poziomu nauczania języka (B2+).

Efekty kierunkowe są identyczne dla studiów stacjonarnych oraz niestacjonarnych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Mocną stroną koncepcji kształcenia jest dobre jej wpisanie w działalność uczelni technicznej. W szczególności realizacja studiów II stopnia ma charakter synergiczny wobec kierunków technicznych.

Słabą stroną w tym obszarze jest niskie akcentowanie ogólnoakademickiej tożsamości kierunku. Studenci powinni być w większym stopniu angażowani w projekty badawcze, których efektem będą publikacje. Możliwe jest też zintensyfikowanie aktywności badawczej w partnerstwie z interesariuszami Wydziału – reprezentanci otoczenia społeczno-gospodarczego są zainteresowani wspólną realizacją badań.

Opis kierunkowych efektów kształcenia dla kierunku *zarządzanie* na I i II stopniu jest sporządzony poprawnie, pod względem struktury efektów, stopnia zróżnicowania trudności efektów pomiędzy stopień I i II, ich wewnętrznej spójności. Efekty kierunkowe są dobrze umiejscowione w dyscyplinach nauk o zarządzaniu i ekonomii. Specyfikę efektów kierunkowych podkreśla sformułowanie dodatkowych efektów osobno dla każdej specjalności.

Słabą stroną opisu kierunkowych efektów kształcenia jest formułowanie niektórych efektów odnoszących się tylko do jednego przedmiotu, które nie są związane bezpośrednio merytorycznie z ocenianym kierunkiem. Ponadto w opisie efektów kształcenia brak jest jednoznacznego odniesienia do docelowego poziomu umiejętności językowych studentów (na I i II stopniu odpowiednio B2 i B2+).

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Większe zaangażowanie studentów w projekty badawcze realizowane przez pracowników Wydziału oraz partnerów Wydziału, których efektem powinna być m.in. większa aktywność publikacyjna studentów.
2. Dokonanie przeglądu kierunkowych efektów kształcenia i wyeliminowanie efektów, które nie są związane bezpośrednio z dyscyplinami nauk o zarządzaniu i ekonomią.
3. Skorygowanie efektów kształcenia odnoszących się do nauczania języków obcych, tak by uwzględniały one poziom opanowania języka obcego zgodnie z opisem Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz Załącznikiem 2 Rozporządzenia MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego.
4. Dokonanie przeglądu zależności efektów w matrycach pokrycia kierunkowych efektów kształcenia.

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1.

W programie studiów kierunku *zarządzanie* są określone i wyodrębnione moduły studiów (rozumiane jako grupy przedmiotów). Na wszystkich formach i poziomach najwyższy odsetek stanowią przedmioty kierunkowe (ok. 40%), specjalnościowe (ok. 25%), a następnie podstawowe (ok. 20%). Struktura taka jest prawidłowa, zapewniająca nabycie solidnych podstaw wiedzy i umiejętności w zakresie studiowanego kierunku. Przedmioty nie są nadmiernie rozproszone, wiele z nich (głównie podstawowych) ma wymiar nawet 60 godzin na studiach stacjonarnych i 30 na niestacjonarnych).

W toku studiów I stopnia student uzyskuje 180, a na II stopniu 120 punktów ECTS. Wymiar godzinowy kształcenia jest wystarczający do osiągnięcia założonych efektów kształcenia (1830 godzin na studiach I stopnia stacjonarnych i 1100 na niestacjonarnych oraz na II stopniu odpowiednio 930 i 560 godzin).

Liczba punktów ECTS przyporządkowana modułom zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinach nauki właściwych dla kierunku *zarządzanie* jest określona prawidłowo (na I stopniu – 117 a na II stopniu 90). Jest ona wyższa niż wymagana minimalna, ponieważ Wydział prowadzi dosyć szeroki zakres badań związanych z ocenianym kierunkiem. W szczególności badania prowadzone przez pracowników realizujących zajęcia na kierunku *zarządzanie* obejmują taką tematykę jak: systemy informacyjne zarządzania, zarządzanie projektami i generowanie projektów innowacyjnych, kapitał intelektualny i przywództwo, strategie, innowacje i konkurencyjność przedsiębiorstw, zastosowania badań marketingowych, metodyka badań naukowych, media społeczne i marketing internetowy, społeczna odpowiedzialność biznesu, funkcjonowanie organizacji i społeczeństwa, finanse publiczne, systemy podatkowe i polityka fiskalna. Tematyka badań prowadzonych przez pracowników jest w pełni zgodna z treściami przedmiotów. Aktywność naukowa i

publikacyjna pracowników stwarza studentom dobre warunki do angażowania się w działalność naukowo – badawczą.

Aktywność studentów skupia się wokół działalności kół naukowych, w szczególności Koła Naukowego Rynku Finansowego, Koła Naukowego „EuroProjekt” oraz Koła Naukowego „Akademia Postępu”. Działalność wymienionych kół obejmuje m.in. publikacje studentów, udział w konferencjach, udział w projektach międzynarodowych. Podkreślić należy stosunkowo dużą liczbę publikacji studentów, w tym również publikacji międzynarodowych (w ramach pierwszego koła jedna ze studentek w ciągu studiów napisała 6 artykułów naukowych. W ramach koła „Akademia Postępu” w latach 2012 – 2017 powstało 20 publikacji, w tym cztery międzynarodowe). Podkreślić należy, że jedna ze studentek ocenianego kierunku otrzymywała stypendia MNiSW za wybitne osiągnięcia naukowe oraz uzyskała Diamentowy Grant.

Na poziomie przedmiotów określony jest łączny nakład pracy studenta. Wyodrębnione są podstawowe, wystandaryzowane w sylabusach elementy nakładu pracy studenta. W przypadkach niektórych przedmiotów występują dodatkowe elementy pracy studenta, np. przygotowanie pisemne referatu oraz prezentacji, przygotowanie projektu, przygotowanie do kolokwium z ćwiczeń audytoryjnych, przygotowanie do egzaminu, zaliczeń, przygotowanie projektu itd.) co powoduje, że nakład pracy jest dobrze dostosowany do stosowanych metod dydaktycznych i formy przedmiotu.

Spostrzeżenia i uwagi ZO w omawianym zakresie są zgodne z opiniami wyrażonymi przez studentów. W czasie spotkania z ZO studenci kierunku *zarządzanie* potwierdzili, iż liczba godzin oraz punktów ECTS przypisana przedmiotom/modułom, jest według nich właściwa. Studenci ocenianego kierunku pozytywnie odnieśli się do sekwencyjności modułów oraz przedmiotów. Zwrócili jednak uwagę na brak lektoratów z języka obcego na I roku studiów stacjonarnych, co w ich opinii negatywnie wpływa na sprawne i komunikatywne posługiwanie się językiem obcym. W opinii studentów nakład pracy wyrażony liczbą punktów ECTS jest adekwatny do rzeczywistej pracy studenta, niezbędnej do opanowania treści programowych.

Zajęcia odbywają się w kilku formach określonych w programie studiów (wykłady, ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia laboratoryjne oraz ćwiczenia projektowe i seminaria). Aktywne formy prowadzenia zajęć (ww. oprócz wykładów) stanowią na wszystkich poziomach i formach (stacjonarne i niestacjonarne) nieco ponad 50% zajęć. Pozostała część to wykłady. Relacje takie nie budzą zastrzeżeń, biorąc pod uwagę, że kształcenie prowadzone jest na profilu ogólnoakademickim.

Liczebność grup ćwiczeniowych audytoryjnych w niektórych przypadkach przekracza 30 osób. Jest to wprawdzie zgodne z przyjętym zarządzeniem Rektora (które przewiduje liczebność grupy ćwiczeniowej do 36 osób), ale liczebność grup powinna być monitorowana, szczególnie z punktu widzenia higieny pracy umysłowej i skuteczności osiągania efektów kształcenia.

Studenci na studiach I stopnia odbywają praktyki zawodowe w wymiarze 4 tygodni (160 h). Efekty praktyk są sformułowane właściwie: łącznie sformułowano 9 efektów, z czego najwięcej (4) to umiejętności związane m.in. z wykorzystaniem wiedzy, umiejętności analityczne oraz posługiwanie się informacją). W efektach zwrócono również uwagę na kompetencje społeczne przydatne w pracy zawodowej (3 efekty).

Dla studentów II stopnia istnieje możliwość odbycia praktyki nieobowiązkowej. Wydział podchodzi elastycznie do sposobu wyboru miejsca praktyki przez studenta: student może znaleźć miejsce praktyki samodzielnie lub poprzez Wydział. Jeśli wybiera samodzielnie wymaga się wówczas złożenia wniosku z uzasadnieniem oraz potwierdzenia zgody na odbywanie praktyki przez proponowaną jednostkę do Koordynatora Wydziałowego ds.

praktyk studenckich. Ostateczna decyzja w odniesieniu do prośby studenta należy do Prodziekana ds. studenckich i dydaktycznych.

Wydział publikuje listę miejsc praktyk, z których studenci korzystają. Miejsca, w których odbywają się praktyki w pełni umożliwiają realizację programu praktyki kierunku *zarządzanie*. Wśród miejsc odbywania praktyk są duże firmy zarówno usługowe, jak i produkcyjne, często również o międzynarodowym zasięgu działania (m.in. DB Schenker Oddział Bydgoszcz, PESA Bydgoszcz S. A., Remondis Sp. z o.o. Oddział Bydgoszcz, itd.).

Dużą popularnością cieszą się praktyki realizowane w ramach rządowego programu praktyk studenckich w ramach umów podpisanych przez Uczelnię (m.in. Urząd Miasta w Bydgoszczy, Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, itd.).

Dobłą praktyką jest wykonanie przez studenta prezentacji multimedialnej na temat odbytej praktyki jako części składanej dokumentacji. Prezentacje zawierają krótkie informacje o firmie, zakresie pełnionych przez studenta obowiązków oraz informacje o tym, czego się student nauczył. Zarówno dobór miejsc praktyki, jak również ich realizacji i monitorowanie osiągniętych efektów przebiegają prawidłowo. Potwierdzili to również studenci w czasie spotkania z ZO. Studenci stwierdzili, że odbywają praktyki w podmiotach gospodarczych lub instytucjach, których profil działalności pozwala osiągnąć zakładane efekty kształcenia. Studenci podkreślili, że odbywają również praktyki za granicą lub w podmiotach, które wymagają od praktykantów znajomości języka obcego. Studenci wyrazili opinię, iż regulacje dotyczące odbywania praktyk zarówno krajowych jak i zagranicznych, są dla nich przejrzyste, zrozumiałe i powszechnie dostępne, głównie na stronie internetowej i w regulaminie praktyk.

Zajęcia dydaktyczne z tego samego przedmiotu lub z tym samym prowadzącym na kierunku *zarządzanie* nie są nadmiernie blokowane, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Na studiach stacjonarnych stwierdzono sporadycznie występowanie w planie „okienek”. Należałoby monitorować sposób ułożenia planu w kolejnych semestrach, tak aby unikać przerw w zajęciach.

Zastrzeżeniem ZO w zakresie organizacji zajęć jest niewystarczająco precyzyjna i aktualna informacja dla studentów na planie zajęć. Podczas hospitacji zajęć przez ZO (przedmiot „Język angielski” oraz „Techniki organizatorskie i decyzyjne”) występowała różnica między planem zajęć a rzeczywistą realizacją (w przypadku języka w planie zajęć zajęcia były planowane dłużej niż trwały w rzeczywistości, a w przypadku drugiego przedmiotu była o 15 minut przesunięta godzina rozpoczęcia zajęć, o czym studenci nie wiedzieli).

Zakres kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest niewielki. W r.a. 2016/2017 platforma e-learningowa była wykorzystana na 6 przedmiotach. Sposób wykorzystania platformy sprowadza się na ogół do umieszczania materiałów dydaktycznych i komunikowania się ze studentem. W przypadkach dwóch przedmiotów na platformie przeprowadzane były testy sprawdzające, przy czym ocena podsumowująca była przeprowadzana w siedzibie uczelni.

Treści programowe kierunku *zarządzanie* zarówno na I, jak i na II stopniu ujęte są w cztery moduły odpowiadające treściom ogólnym podstawowym, kierunkowym i specjalnościowym. Treści podstawowe i kierunkowe są bardzo dobrze dobrane, obejmują przedmioty, które stanowią wprowadzenie do dziedziny nauk ekonomicznych, w szczególności nauk o zarządzaniu. Treści przedmiotów na I i II stopniu są zróżnicowane, nie powtarzają się. Treści niektórych przedmiotów stanowią kontynuację tematyki z I stopnia studiów na odpowiednio bardziej zaawansowanym poziomie. W ramach modułów specjalnościowych na I stopniu Wydział realizuje treści związane z zagadnieniami marketingu w zarządzaniu, zarządzaniem usługami oraz zarządzaniem w gospodarce żywnościowej. Na II stopniu oprócz treści związanych z zarządzaniem marketingowym, występują zagadnienia zarządzania logistycznego. Wydział zwraca dużą uwagę w treściach kształcenia na

zastosowanie narzędzi informatycznych w zarządzaniu. Treści specjalnościowe w pełni odpowiadają efektom określonym dla kierunku *zarządzanie* i w pełni mieszczą się w dyscyplinach określonych dla efektów kształcenia.

Treści poszczególnych przedmiotów są dobrze opisane w sylabusach. Treści określone są osobno dla każdej z form zajęć. W treściach języka angielskiego w sylabusie na pierwszym stopniu wyraźnie zaznaczono, że odpowiadają one poziomowi B2. Taki sam poziom przewidziano do osiągnięcia na II stopniu (zamiast B2+). Dla pozostałych języków (niemiecki i rosyjski) przewidziane jest ukończenie lektoratu ze znajomością języka na poziomie B1 lub B2 zarówno na I, jak i II stopniu. Wymaga to zmiany podejścia do kształcenia w zakresie języków obcych, tak aby zgodnie z opisem efektów obszarowych dla KRK zapewnić studentom opanowanie umiejętności językowych (co najmniej jeden język) zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 na I stopniu oraz dla poziomu B2+ na II stopniu Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. W treściach przewidziane są również zagadnienia związane z opanowaniem języka specjalistycznego.

Wydział posiada ofertę przedmiotów w językach obcych (dla studentów Erasmus+), ale studenci polscy nie korzystają z takiej możliwości. Należałoby dążyć, biorąc pod uwagę zamiar osiągnięcia większego umiędzynarodowienia kształcenia na Wydziale, do sytuacji, w której każdy student kierunku *zarządzanie* w toku studiów zalicza co najmniej jeden przedmiot w języku obcym.

Zajęcia z wychowania fizycznego są realizowane na I i II stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Zajęcia na I i II stopniu studiów stacjonarnych odbywają się w formie ćwiczeniowej (tradycyjnej), natomiast na studiach niestacjonarnych w formie wykładowej. Zaznaczyć należy, że zajęcia z wychowania fizycznego, według obecnego stanu prawnego, są obowiązkowe tylko w przypadku studiów I stopnia prowadzonych w formie stacjonarnej. Zajęcia z wychowania fizycznego w przypadku studiów stacjonarnych (oraz II stopień niestacjonarnych) są realizowane prawidłowo.

Wątpliwości budzi natomiast opis treści zajęć z wychowania fizycznego na I stopniu studiów niestacjonarnych. Nie są one opisane w sylabusie w sposób spójny i nie odpowiadają formom realizacji przedmiotu. Z jednej strony przewidziane są zajęcia wykładowe (łącznie 40 godz. w dwóch semestrach), ale efekty przedmiotowe (głównie w zakresie umiejętności) oraz treści wskazują, że nie ma możliwości ich osiągnięcia tylko poprzez wykłady. Dotyczy to np. takich umiejętności jak przeprowadzenie rozgrzewki zgodnie z zasadami metodyki, kontrolowania wysiłku fizycznego na podstawie swojego tętna, oceny poziomu swojej ogólnej i specjalnej sprawności fizycznej na podstawie poznanych testów i sprawdzianów, itp. Również studenci negatywnie odnieśli się do konieczności realizacji zajęć wychowania fizycznego w ogóle na II stopniu studiów oraz na I stopniu studiów niestacjonarnych.

Pomimo, że Wydział dobrowolnie prowadzi zajęcia z wychowania fizycznego na studiach II stopnia stacjonarnych oraz studiach I i II stopnia niestacjonarnych (co należy ocenić bardzo pozytywnie) to należałoby się zastanowić i dopracować obecną formułę prowadzenia tych zajęć na ww. poziomach i formach.

Na I stopniu efekty związane z przygotowaniem do prowadzenia badań naukowych są realizowane na „Seminarium licencjackim”. Na studiach II stopnia oprócz seminariów w toku studiów studenci mają przedmiot „Zarys metodologii badań naukowych”. Na podstawie dokonywanego przez Wydział przeglądu prac dyplomowych przez superrecenzenta oraz analizy wylosowanych prac przez ZO (głównie licencjackich) można stwierdzić, że istnieje potrzeba wprowadzenia dodatkowego przedmiotu, który wzmacniałby kompetencje studentów w zakresie przygotowania do prowadzenia badań.

Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO wyrazili opinię, iż treści kształcenia są dla nich przejrzyste, zrozumiałe i zgodne z realizowanymi tematami podczas zajęć. Studenci

wyrazili opinie, iż realizowany program kształcenia umożliwia osiągnięcie efektów kształcenia określonych w sylabusach modułów

W sylabusach, dla każdego przedmiotu, określone są metody dydaktyczne. Stosowane metody kształcenia są różnorodne, dobrze dostosowane do formy zajęć (m.in. wykład multimedialny, ćwiczenia indywidualne i grupowe, dyskusja, prelekcja, metoda przypadków, wykład dyskusyjny, projekt, gra dydaktyczna, prezentacje, filmy). Studenci w ramach niektórych przedmiotów za pomocą wskazanych metod realizują takie efekty kształcenia związane z pogłębioną wiedzą, umiejętnościami badawczymi oraz kompetencjami niezbędnymi w działalności badawczej jak m.in.: zdobywanie wiedzy o metodach i narzędziach opisu, pozyskiwanie danych niezbędnych do realizacji pracy dyplomowej, znajomość kryteriów oraz zasad tworzenia struktury pracy pisemnej (na I stopniu), objaśnianie i charakteryzowanie problemów badawczych, w tym procedur i metod postępowania naukowego oraz wyszukiwanie informacji, dokonywanie przeglądu literatury, samodzielnego formułowania problemów badawczych (na II stopniu).

2.2.

Metody weryfikacji efektów kształcenia są dobrze określone w sylabusach. Dla każdego przedmiotu określono sposób weryfikacji efektów kształcenia za pomocą kilku metod (egzamin ustny, pisemny, kolokwium, projekt, sprawozdanie, analiza przypadków, prezentacja referatu, rozwiązanie zadania), wskazując, który efekt przedmiotowy jest weryfikowany przez daną metodę. W przypadku języków obcych metodami weryfikacji są: wypowiedź pisemna, praca ustna, prezentacja. Metody weryfikacji są dobrze dobrane, biorąc pod uwagę specyfikę weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Dobłą praktyką przy weryfikacji efektów praktyk zawodowych jest składanie przez studenta prezentacji po zakończonej praktyce jako część dokumentacji. Prezentacje zawierają krótkie informacje o firmie, zakres pełnionych przez studenta obowiązków oraz informacje o tym czego się student nauczył. Wraz z opinią zakładowego opiekuna praktyk jest to podstawą do wystawienia oceny z praktyki zawodowej.

Weryfikacja efektów kształcenia na zakończenie studiów odbywa się w trakcie egzaminu dyplomowego. Na studiach I stopnia student na egzaminie dyplomowym odpowiada na pytania z pracy i z zakresu studiów. Na II stopniu egzamin dyplomowy obejmuje głównie zagadnienia dotyczące pracy magisterskiej. Analiza protokołów z egzaminu dyplomowego, w szczególności zadawanych pytań pozwalają stwierdzić, że taki sposób weryfikacji efektów jest prawidłowy. Ponadto, na egzaminie magisterskim, na podstawie zadawanych pytań, można stwierdzić, że przywiązuje się wagę do zagadnień związanych z metodyką, przeprowadzeniem, prezentacją wyników przeprowadzonych w pracy badań.

Zgodność tematyki prac dyplomowych z dyscyplinami, do których przypisane są efekty kształcenia weryfikowana jest przez Radę Programową (RP), a następnie tematy prac dyplomowych są zatwierdzane przez Radę Wydziału. Można stwierdzić, że praktyka taka daje dobre efekty ponieważ zdecydowana większość z przeanalizowanych tematów prac jest zgodna z kierunkiem (przeanalizowano ok. 100 tytułów prac, z czego tylko dwie wykraczają poza dyscypliny, do których odnoszą się efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku: „Amortyzacja w świetle polskich uregulowań prawnych” i „Kosztorysowanie robót energetycznych w budownictwie”). Wszystkie prace dyplomowe sprawdzane są programem antyplagiatowym.

Prawidłowość przebiegu procesu weryfikacji efektów kształcenia potwierdził również przegląd prac zaliczeniowych, egzaminacyjnych i przejściowych. Analizowane przez ZO prace mają różne formy, poruszają przekrojową tematykę z danego zakresu (przedmiotu). Prace są

na ogół opisywane przez prowadzących, ze wskazaniem popełnionych błędów. Oceny są na ogół zróżnicowane, odpowiadają one poziomowi pracy. Prace pozwalają na weryfikację przedmiotowych efektów kształcenia.

Aktywność naukowa studentów skupia się głównie wokół działalności kół naukowych. W czasie spotkania studentów oraz członków kół naukowych z ZO wyrażono opinię, iż studenci włączani są w realizację badań naukowych. Dotyczy to głównie działalności studenckich kół naukowych oraz przygotowania pracy dyplomowej.

Ogólne zasady oceniania studentów są uregulowane w regulaminie studiów. W odniesieniu do poszczególnych przedmiotów forma i warunki zaliczenia określone są w sylabusach. O ile forma zaliczenia jest właściwie określana dla poszczególnych przedmiotów, to dla wielu przedmiotów brak jest określonych jasnych warunków zaliczenia przedmiotu. System weryfikacji efektów kształcenia w opinii ZO nie budzi istotnych zastrzeżeń. Również studenci ocenianego kierunku wyrazili opinię, iż system weryfikacji zakładanych efektów kształcenia jest dla nich transparentny i umożliwia obiektywną ocenę ich osiągnięcia. Wyrazili oni opinię, że są oceniani rzetelnie, obiektywnie, ze szczególnym uwzględnieniem ich znajomości wiedzy teoretycznej.

Studenci stwierdzili, że terminy zaliczeń oraz egzaminów ustalane są z prowadzącym zajęcia. Wyrazili opinię, iż w czasie sesji egzaminacyjnej oceniani są w sposób zgodny z ustaleniami przedstawionymi na pierwszych zajęciach. Studenci ocenianego kierunku podczas spotkania z ZO pozytywnie ocenili dostępność do prowadzących oraz indywidualne podejście nauczycieli na konsultacjach.

2.3

Uczelnia określiła szczegółowo warunki, tryb i terminy rekrutacji na kierunek *zarządzanie* w drodze uchwały Senatu i z wymaganym wyprzedzeniem podała do publicznej wiadomości. Warunki rekrutacji na I stopień zakładają kwalifikację kandydatów w oparciu o sumę punktów, którą student uzyskuje na podstawie ocen na egzaminie maturalnym ze wskazanych przedmiotów (trzy przedmioty obowiązkowe: język polski, język obcy i matematyka oraz przedmiot obowiązkowy lub dodatkowy do wyboru spośród matematyki, historii, wiedzy o społeczeństwie, geografii, biologii, chemii). Uczelnia właściwie określiła warunki rekrutacji na II stopień kierunku *zarządzanie*. Uczelnia dla kandydatów, spoza wskazanych w uchwale kierunków (ściśle zgodnych w profilem kształcenia na kierunku *zarządzanie*) przeprowadza rozmowę kwalifikacyjną. Jeśli kandydat nie uzyska wymaganej liczby punktów z rozmowy kwalifikacyjnej określone są dla niego różnice programowe, które musi uzupełnić.

Uchwała rekrutacyjna określa również szczególne zasady przyjęć m.in. dla kandydatów z maturą międzynarodową, laureatów konkursów i ze „starą” maturą. Uchwała szczegółowo określa warunki formalne rekrutacji i tryb kwalifikacji kandydatów, również prowadzonej w drodze elektronicznej. Warunki rekrutacji określone w uchwale zapewniają bezstronność zasad i procedur rekrutacji oraz kryteriów uwzględnianych w postępowaniu kwalifikacyjnym zapewniająca równe szanse dla kandydatów w podjęciu kształcenia na kierunku *zarządzanie*. Przyjęte warunki i tryb rekrutacji zarówno z punktu widzenia merytorycznego, jak i formalnego są prawidłowe, nie zawiera zapisów dyskryminujących i są przedstawione w sposób jasny i zrozumiały.

W czasie spotkania z ZO, studenci wyrazili opinię, iż proces rekrutacji, procedury i sposób informacji był dla nich przejrzysty i zrozumiały. Ponadto studenci wyrazili opinię, iż kryteria rekrutacji na I i II stopień były dla nich obiektywne. Informacje o procesie rekrutacji na kierunek *zarządzanie*, studenci uzyskiwali m.in. ze strony internetowej, a także w czasie Dnia Otwartego Uniwersytetu. Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO pozytywnie odnieśli

się do przedstawienia na stronie internetowej dotyczącej rekrutacji, wykazu specjalności na poszczególnych kierunkach.

Zaliczanie poszczególnych etapów studiów określone są w Regulaminie studiów. Zapisy te są precyzyjne, określają dokładnie zasady rejestracji na kolejne semestry (rejestracji pełnej i warunkowej). Bardzo precyzyjnie określone są zasady przeniesień osiągnięć studenta (z wyodrębnieniem i opisaniem różnych przypadków, m.in. w ramach Uczelni, spoza Uczelni, w ramach różnych kierunków, itp.). Można uznać, że zasady dotyczące zaliczania i przenoszenia osiągnięć studenta, skreślenia z listy studentów i wznawiania studiów są sformułowane w sposób wzorcowy.

Zaliczanie efektów kształcenia w procesie dyplomowania przeprowadzane jest w sposób właściwy. Student ma zapewnioną opiekę promotora w czasie pisania pracy dyplomowej w ramach seminarium. Wymiar godzinowy i liczba punktów przypisane do seminarium licencjackiego i magisterskiego są właściwe. Ponadto student otrzymuje dodatkowe punktu ECTS za przygotowanie i złożenie pracy licencjackiej lub magisterskiej.

Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO pozytywnie odnieśli się do procedury wyboru promotora i tematu pracy dyplomowej. Tematy prac dyplomowych są studentom przedstawiane przez promotorów. Mogą one być modyfikowane, studenci mają też możliwość zaproponować własny temat. Studenci wyrazili pozytywną opinię dotyczącą sposobu prowadzenia seminarium dyplomowego, a także możliwości realizacji prac dyplomowych we współpracy z podmiotami gospodarczymi.

Rozwiązania dotyczące potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów wyższych przyjęte są na poziomie Uczelni w drodze uchwały Senatu. Do tej pory na Wydziale na kierunku *zarządzanie* nie było przypadku potwierdzania efektów uczenia się.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Program studiów na kierunku *zarządzanie* ma strukturę modułową, w której silną stroną stanowią moduły kształcenia podstawowego i kierunkowego. Treści przedmiotów realizowanych w ramach tych modułów zapewniają nabycie przez studentów solidnych podstaw wiedzy ekonomicznej i zarządczej, koniecznej do studiowania na ocenianym kierunku. Z kolei treści zawarte w modułach specjalnościowych są dobrze opracowane, obejmują nowoczesną wiedzę z zakresu zarządzania. Treści kształcenia na II stopniu są na poziomie bardziej zaawansowanym, obejmującym szerszy zakres tematyki metodycznej i badawczej. Wydział w treściach kształcenia zwraca dużą uwagę na zagadnienia współczesnego marketingu, jak również na zastosowanie narzędzi informatycznych w zarządzaniu (szczególnie na studiach II stopnia).

Formy zajęć i stosowane metody dydaktyczne są dobrze dopasowane do specyfiki przedmiotu, sprzyjają osiągnięciu przedmiotowych efektów kształcenia. Dotyczy to również metod weryfikacji efektów kształcenia, które są określone stosunkowo szczegółowo, ze wskazaniem jakie efekty są za pomocą danej metody weryfikowane. Dobry jest dobór metod weryfikacji, uwzględniający weryfikację wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Właściwie weryfikowane są efekty praktyk zawodowych, z uwzględnieniem oceny realizacji efektów przez pracodawcę oraz przygotowanej przez studenta prezentacji po odbyciu praktyki. Dobrym rozwiązaniem w zakresie weryfikacji jakości prac dyplomowych jest ocena przez superrecenzenta wybranych prac dyplomowych.

Wysoko należy ocenić aktywność naukową studentów, szczególnie bardziej aktywnych skupionych wokół kół naukowych. Aktywność ta to publikacje, również międzynarodowe, udział w konferencjach, udział w projektach międzynarodowych. Aktywność studentów potwierdzona jest nagrodami i stypendiami (w tym jedna studenta otrzymała Diamentowy Grant).

Dobrze sformułowane są warunki i tryb rekrutacji, uwzględniający kryteria merytoryczne, a na drugi stopień również efekty wymagane do tego, aby studiować na studiach magisterskich na kierunku *zarządzanie*.

Program studiów w niewystarczającym stopniu uwzględnia założenia strategii Wydziału związane z umiędzynarodowieniem. W toku studiów studenci nie mają obowiązkowego przedmiotu w języku obcym. Opis treści języków obcych (oprócz języka angielskiego) nie wskazuje, że odnoszą się one do poziomu wymaganego w europejskim systemie nauczania języków obcych. Ponadto lektoraty zaczynają się od drugiego roku (I stopień) albo drugiego semestru (II stopień) co negatywnie wpływa na skuteczność nauki języka po okresie przerwy.

Ponadto uporządkowania wymaga zapewnienie spójności form i treści zajęć z wychowania fizycznego na studiach niestacjonarnych II stopnia.

W niewystarczający sposób w sylabusach opisane są również warunki zaliczenia dla wielu przedmiotów.

Dobre praktyki

1. Przedstawianie przez studentów prezentacji po zakończonej praktyce. Prezentacje zawierają krótkie informacje o firmie, zakres pełnionych przez studenta obowiązków oraz informacje o tym czego się student nauczył podczas praktyki.

Zalecenia

1. Określenie w programie studiów (również w sylabusach) pełnej struktury godzin, które odbywają się z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i studentów. Uzupełnienia wymaga liczba godzin konsultacji (ewentualnie inne formy bezpośredniego kontaktu z nauczycielem akademickim).
2. Zmodyfikowanie treści nauczania języków obcych, tak aby każdy student kończący lektorat z wybranego języka obcego posiadał umiejętności językowe na poziomie B2 dla studiów I stopnia oraz B2+ dla studiów II stopnia.
3. Wprowadzenie kształcenia z języka obcego od I semestru studiów.
4. Wprowadzenie przynajmniej jednego przedmiotu w języku obcym na wszystkich poziomach i formach studiów, który student zaliczałby w toku studiów.
5. Modyfikacja koncepcji nauczania wychowania fizycznego na II stopniu studiów niestacjonarnych, jeśli Wydział zamierza prowadzić takie zajęcia.
6. Dokonanie przeglądu sylabusów i uzupełnienie warunków zaliczenia przedmiotu, tam gdzie one nie zostały sformułowane.
7. Wprowadzenie na I stopniu, w większym zakresie niż jest to dotychczas, treści (przedmiotu) związanych ze znajomością metodyki pisania prac i prowadzenia badań.
8. Poprawienie organizacji zajęć pod kątem zgodności planu zajęć z rzeczywistymi godzinami odbywania zajęć.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

- 3.1.

W jednostce został wdrożony system zapewniania jakości kształcenia, który obejmuje działaniem proces projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia.

Na strukturę wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia (dalej: WSZJK) składa się szereg gremiów kolegialnych o zróżnicowanych kompetencjach, m.in.: Wydziałowa Komisja Dydaktyczna (WKD); Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia (WZJK); Wydziałowy Zespół ds. weryfikacji wiedzy o ECTS oraz Komisje Programowe powołane dla każdego kierunku. Zarówno WKD, WZJK jak i Komisje Programowe skupiają przedstawicieli interesariuszy wewnętrznych (nauczyciele akademicki oraz studenci) i zewnętrznych (przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego jednostki), których udział w posiedzeniach jest realny. Jak wykazały protokoły posiedzeń oraz spotkania przeprowadzone w ramach wizytacji, przedstawiciele ci często zabierają głos w dyskusjach nt. doskonalenia programu kształcenia lub jego elementów, jak również przedstawiają własne opinie i postulaty, które są następnie brane pod uwagę. Udział przedstawicieli interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w pracach gremiów WSZJK należy ocenić pozytywnie.

Prace gremiów zajmujących się jakością kształcenia są prowadzone regularnie i według określonego rocznego harmonogramu prac. Harmonogram ten, wraz z zaplanowanymi działaniami oceniająco-doskonalącymi jest skrupulatnie realizowany, a spotkania Zespołu ds. Jakości i Rady Programowej odbywają się zwykle w cyklu miesięcznym (z wyłączeniem miesięcy wakacyjnych). Zaplanowane procedury obejmujące m.in. analizy wyników ankiet studenckich i absolwenckich, hospitacji, badań zawodowych losów absolwentów, weryfikację systemu osiągania efektów kształcenia, opracowywanie propozycji zmian doskonalących program są prowadzone corocznie, co należy ocenić pozytywnie. Umożliwia to bowiem stałe monitorowanie i podnoszenie jakości procesu kształcenia zgodnie z założeniami cyklu DMAIC (*Define, Measure, Analyze, Improve and Control*).

Szczególną rolę w procesie doskonalenia programów kształcenia przyjmują Komisje Programowe, których zadaniem jest w szczególności dokonywanie analiz oraz przetwarzania informacji źródłowych o procesie kształcenia i jego wynikach, czego efektem są propozycje zmian w programie studiów. Do źródeł informacji o procesie kształcenia i jego wynikach, jednostka zalicza w szczególności wyniki analiz ankiet absolwenckich (uwzględniają w szczególności ocenę odbytych studiów i opinie na ich temat; są zbierane tuż po obronie pracy dyplomowej); wyniki monitorowania losów absolwentów (przede wszystkim generowane z portalu absolwent.gov.pl na podstawie danych ZUS); struktury wystawionych ocen, dodatkowe recenzje prac dyplomowych oraz opinie przekazywane przez studentów w ramach ankiet ewaluacyjnych. Warto także dodać, że zarówno interesariusze zewnętrzni, jak i wewnętrzni mają również możliwość zgłaszania uwag bezpośrednio do władz wydziału, z czego często korzystają. Zakres gromadzonych i analizowanych informacji należy zatem ocenić pozytywnie.

Należy wskazać, że przyjęte wewnętrzne procedury związane z doskonaleniem programu są realnie stosowane. Przykładem tego jest m.in. korekta zajęć z przedmiotu *Společna odpowiedzialność biznesu*, który pierwotnie miał formę ćwiczeń audytoryjnych (do 30 osób), natomiast na podstawie opinii absolwentów pozyskanych w ramach ankiet absolwenckich została ona zmieniona na ćwiczenia laboratoryjne (do 15 osób). Warto także podkreślić, że zmiana ta była gruntownie przeanalizowana i skonfrontowana z opiniami studentów, które potwierdziły potrzebę zmiany formy zajęć. Dodatkowo, w związku z szeregiem uwag studentów co do sposobu prowadzenia wspomnianych zajęć, władze przeprowadziły z prowadzącym rozmowę dyscyplinującą, która przyniosła oczekiwany skutek w postaci poprawy ocen ankietowych. Kolejnym z przykładów skuteczności systemu i udziału interesariuszy wewnętrznych było wprowadzenie na wniosek studentów nowego przedmiotu – *Zachowanie nabywców*.

Warto także wskazać, że w ramach weryfikacji systemu oceny osiągania efektów kształcenia jednostka, poza stosowaną analizą struktur wystawionych ocen, wypracowała także wewnętrzny mechanizm kontroli jakości w postaci dodatkowej recenzji losowych prac dyplomowych, sporządzanej przez niezależnego nauczyciela akademickiego. Poza samą pracą dyplomową jego ocenie podlegają także opinie promotora i recenzja recenzenta. Każdy z analizowanych przypadków jest skrupulatnie omawiany z uwzględnieniem słabych i mocnych stron. Jednym z efektów wdrożenia tego mechanizmu są coroczne spotkania władz Wydziału z nauczycielami akademickimi prowadzącymi seminaRIA dyplomowe, na których omawiane są wyniki dyplomowania z uwzględnieniem „superrecenzji”. Z opinii władz wydziału wynika ponadto, że dzięki wprowadzeniu dodatkowej recenzji poziom prac dyplomowych stopniowo się poprawia. Mechanizm ten należy zdecydowanie wyróżnić jako dobrą praktykę, przy czym warto byłoby wdrożyć dodatkowo jedno z ogólnych zaleceń wynikających z dodatkowych recenzji, polegające na wprowadzeniu na pierwszym stopniu studiów przedmiotu z podstaw metodologii i metodyki pracy naukowej.

Zebrane propozycje modyfikacji programu kształcenia są kolejno kierowane do zaopiniowania przez właściwy organ samorządu studentów, co wypełnia dyspozycję art. 68 ust. 1 pkt. 2 UPSW. Propozycje te są także konsultowane z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego Wydziału (w szczególności: Syneo.pl; HandplastSoftim; PESA; Agricola; Casting AS Poland; Spółdzielnia TuchMed; Centrum Usług Wspólnych; OT Logistic; Atos; Lokalna Grupa Działania; Akademia Innowacyjnej Edukacji; Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego; Bank Spółdzielczy; Urząd Statystyczny; Frigo Logistics; Remondis).

3.2

W Jednostce nie funkcjonuje wyodrębniona i sformalizowana procedura umożliwiająca systematyczną ocenę dostępności i aktualności informacji o procesie kształcenia i jego wynikach. Mimo to, należy wskazać, że kluczowa dokumentacja programowa (opis efektów kształcenia, program i plan studiów) jest dostępna na stronie internetowej Uczelni. Jednostka udostępniła też szereg informacji o wynikach procesu kształcenia oraz wynikach procedur ewaluacyjnych w minionych latach, np. poprzez publikację raportów „Funkcjonowanie oraz wdrażanie procedur Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w aspekcie oceny zajęć dydaktycznych przez studentów” czy też Biuletynu Informacyjnego „Ewaluacja procesu dydaktycznego na kierunku Zarządzanie”. W tym zakresie warto kontynuować tę praktykę i zadbać o uaktualnienie raportów i biuletynów o aktualne dane.

Pomimo braku sformalizowanych procedur oceniających, prowadzone są działania nieformalne, w ramach których weryfikacja dostępności i aktualności informacji o procesie kształcenia prowadzona jest przez bieżącą i wrywkową ocenę treści na stronie internetowej oraz na tablicach ogłoszeń, dokonywaną przez Władze dziekańskie i pracowników Dziekanatu. Ewentualne braki lub przypadki nieaktualnych treści są zgłaszane osobom odpowiedzialnym za dane treści w celu uzupełnienia lub aktualizacji.

Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do sposobu przeprowadzania ankietyzacji oraz jej zakresu. Wyrazili jednak opinię, iż nie otrzymują informacji zwrotnej w żadnej formie z wyników badań procesu dydaktycznego. Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do sposobu przeprowadzania ankietyzacji oraz jej zakresu. Wyrazili jednak opinię, iż nie otrzymują informacji zwrotnej w żadnej formie z wyników badań procesu dydaktycznego.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Jednostka wdrożyła skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, który obejmuje swoim działaniem oceniany kierunek. W ramach systemu prowadzone są działania związane zarówno z ewaluacją jak i doskonaleniem programów kształcenia, które uwzględniają dodatkowe analizy i opinie wszystkich grup interesariuszy Wydziału. Działania te są skuteczne, co potwierdzają dokonane zmiany w programach studiów. Brak jest obecnie szczegółowych procedur związanych z oceną dostępności i aktualności informacji o procesie kształcenia, jednakże mimo to prowadzone są nieformalne działania w tym zakresie, co należy pochwalić.

Mocną stroną Wydziału jest zaangażowana kadra stanowiąca trzon WSZJK. Dodatkowo, bardzo korzystne jest uwzględnienie w pracach systemu wszystkich grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, których opinie są realnie brane pod uwagę oraz nierzadko stanowią podstawę do dokonania korekt programowych. Dodatkowo atutem jest wypracowanie przez jednostkę spójnej wizji w zakresie podnoszenia jakości kształcenia oraz jej systematyczna realizacja.

Słabszą stroną Wydziału w odniesieniu do WSZJK jest stosunkowo rozbudowana biurokracja systemu – szczególnie sprawozdawczość – która w opinii członków gremiów zajmujących się jakością kształcenia prowadzi nierzadko do dużych opóźnień w realizacji poszczególnych procedur. Dodatkowo, pomimo rozbudowanych procedur biurokratycznych, Wydział nie dostarcza informacji zwrotnej studentom prezentującym otrzymane w wyniku ankietyzacji wyniki.

Dobre praktyki

1. Wdrożenie i stosowanie procedury dodatkowych recenzji w procesie dyplomowania.

Zalecenia

1. Rewizja procedur WSZJK w zakresie sprawozdawczości procesów i ich ewentualna redukcja;
2. Zaleca się opublikowanie w ogólnej formie wyników przeprowadzonej ankietyzacji procesu dydaktycznego.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

- 4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry
- 4.2. Obsada zajęć dydaktycznych
- 4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1.

Na podstawie analizy dorobku naukowego, doświadczenia zawodowego, analizy obciążeń dydaktycznych i złożonych oświadczeń o przynależności do minimum kadrowego Zespół Oceniający PKA stwierdza, że wszyscy spośród 19 nauczycieli akademickich zaproponowanych przez władze Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy do minimum kadrowego ocenianego kierunku spełniają wymogi Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 września 2016 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów. Wydział spełnia zatem minima kadrowe na studiach I i II stopnia na ocenianym kierunku *zarządzanie* – profil ogólnoakademicki. Imienny wykaz nauczycieli akademickich, którzy zostali zaliczeni do minimum kadrowego ocenianego kierunku zamieszczono w załączniku nr 4.

Na studiach I stopnia w skład minimum kadrowego zaliczono 1 profesora tytularnego, 8 doktorów habilitowanych i 10 doktorów. Wynika z tego, że ustawowe wymogi (3 samodzielnych pracowników naukowych i 6 doktorów) są znacznie przekroczone, co dobrze świadczy o potencjale kadrowym Wydziału Zarządzania. Wykładowcy zatrudnieni są w Uczelni jako w podstawowym miejscu pracy na podstawie umowy o pracę i mianowania. Dokumentacja dotycząca nauczycieli akademickich prowadzona jest prawidłowo. Reprezentowane przez osoby wchodzące w skład minimum kadrowego dziedziny nauki zostały określone na podstawie dokumentów potwierdzających ich wykształcenie (akt nadania tytułu naukowego profesora, stopnia naukowego doktora habilitowanego oraz stopnia naukowego doktora) znajdujących się w aktach osobowych wymienionych pracowników Uczelni.

Na studiach II stopnia w skład minimum kadrowego zaliczono 1 profesora tytularnego, 5 doktorów habilitowanych i 8 doktorów. Również w tym przypadku wymagania dotyczące minimum kadrowego są spełnione, ale niepokoi fakt, że w grupie samodzielnych pracowników naukowych występuje tzw. minimum, co oznacza, że nie ma żadnych nadwyżek ponad prawnie wymagane standardy. Zważywszy na zbliżające się osiągnięcie wieku emerytalnego przez niektórych nauczycieli akademickich, niezbędne jest aktywizowanie kadry akademickiej w celu finalizacji prac awansowych, tj. habilitacji. Brak skuteczności działań w tym zakresie przy równoczesnych problemach z pozyskaniem z innych ośrodków akademickich samodzielnych pracowników naukowych, którzy byliby gotowi do zatrudnienia w UTP jako podstawowym miejscu pracy, może w nieodległej perspektywie oznaczać niespełnienie wymogów minimum kadrowego w grupie samodzielnych pracowników naukowych. Konieczne jest zatem podjęcie odpowiednich działań antycypacyjnych i motywacyjnych.

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich tworzących minima kadrowe na studiach licencjackich i magisterskich jest prawidłowa. Z dokumentów o nadaniu tytułów i stopni naukowych wynika, że spośród 19 osób zaproponowanych przez Uczelnię do składu minimum kadrowego (załącznik nr 4) 12 to specjaliści z zakresu nauk o zarządzaniu, 6 to eksperci w dyscyplinie naukowej ekonomia i tylko 1 osoba legitymuje się dyplomem doktorskim w dyscyplinie naukowej finanse. Trzeba w tym miejscu nadmienić, że efekty kształcenia na ocenianym kierunku studiów zostały przypisane do nauk o zarządzaniu i ekonomii. Nauczyciel akademicki, który posiada doktorat z finansów został jednak zaliczony do minimum kadrowego, ponieważ jego dorobek naukowy lokuje się nie w tej dyscyplinie (systemy podatkowe, rynki kapitałowe), ale również w ekonomii. Konkretnie dotyczy internacjonalizacji działalności gospodarczej, wykorzystania funduszy unijnych w rozwoju lokalnego rynku pracy, procesu prywatyzacji oraz społecznej odpowiedzialności biznesu w gospodarowaniu. Strukturę kwalifikacji nauczycieli akademickich tworzących minima kadrowe przedstawiono w poniższej tabeli.

Liczba wykładowców stanowiących minima kadrowe na ocenianym kierunku studiów

Wyszczególnienie	studia I stopnia			Razem
	Obszar nauk społecznych, dziedzina nauk ekonomicznych			
	nauki o zarządzaniu	ekonomia	finanse	
profesor	1			1
doktor habilitowany	6	2		8
doktor	5	4	1	10
Wyszczególnienie	studia II stopnia			Razem
	Obszar nauk społecznych, dziedzina nauk ekonomicznych			
	nauki o zarządzaniu	ekonomia	finanse	
profesor	1			1
doktor habilitowany	4	1		5

doktor	5	2	1	8
--------	---	---	---	----------

Wymagania dotyczące relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów są spełnione i wynoszą:

- na studiach I stopnia $267/19 = 14,1$
- na studiach II stopnia $200/14 = 14,3$

Podczas wizytacji władze dziekańskie udostępniły kompleksowe i aktualne informacje na temat dorobku naukowego wykładowców zaproponowanych w skład minimum kadrowego. Lektura tego obszernego (190 stron) i starannie sporządzonego dokumentu skłania do stwierdzenia, że zasadniczy trzon kadry naukowo-dydaktycznej realizującej proces kształcenia reprezentuje właściwe dla kierunku spektrum specjalności naukowych.

Zespołowi Wizytującemu PKA udostępniono wykazy publikacji kadry naukowo-dydaktycznej z lat 2007-2017 oraz zapewniono wgląd do najbardziej prestiżowych publikacji. Dorobek ten jest satysfakcjonujący nie tylko pod względem ilościowym, ale i jakościowym. Jego konsekwencją jest to, że Wydział uzyskał w ramach parametryzacji jednostek naukowych w 2017 roku kategorię B, co jest wynikiem adekwatnym do jego potencjału kadrowego.

Na ocenianym kierunku studiów *zarządzanie* zajęcia dydaktyczne prowadzi łącznie 53 nauczycieli akademickich, w tym 47 na studiach I stopnia i 39 na studiach II stopnia. Struktura kwalifikacji kadry według stopni i tytułów naukowych przedstawia się następująco:

Kadra akademicka według tytułów i stopni naukowych oraz tytułów zawodowych

Wyszczególnienie	Studia I stopnia	Studia II stopnia
Prof. dr hab.	2	1
Dr hab.	8	5
Dr	23	21
Mgr	6	4
Pozostali nauczyciele akademicy (lektorzy i wuefiści)	8	8
Razem	47	39

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów posiadają kwalifikacje zgodne z dyscyplinami, do których zostały przypisane efekty kształcenia (nauki o zarządzaniu i ekonomia). Problematyka prowadzonych przez nich badań oraz zakres tematyczny ich publikacji naukowych oraz posiadane doświadczenie zawodowe są zgodne z tematyką prowadzonych zajęć dydaktycznych. Struktura kwalifikacji kadry akademickiej jest prawidłowa. Wszyscy samodzielni pracownicy naukowcy (2 profesorów i 8 doktorów habilitowanych) są reprezentantami następujących dyscyplin naukowych: nauki o zarządzaniu i ekonomia. W przypadku doktorów udział ten wynosi 18/28, natomiast w przypadku magistrów 6/7. Szczegółowe dane na ten temat zaprezentowano w poniższej tabeli.

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne

Wyszczególnienie	Profesor	Dr hab.	Doktor	Magister
Obszar nauk społecznych / nauki ekonomiczne:				
-nauki o zarządzaniu	2	6	7	6
-ekonomia		2	11	
-finanse			1	
Obszar nauk społecznych / nauki społeczne:				
-psychologia			1	
-nauki o polityce			2	

Obszar nauk społecznych / nauki humanistyczne:				
-filozofia			1	
Obszar nauk społecznych / nauki prawne:				
-prawo				1
Obszar nauk społecznych / nauki ekonomiczne:				
Obszar nauk humanistycznych / nauki humanistyczne:				
-historia sztuki			1	
Obszar nauk ścisłych / nauki matematyczne:				
-matematyka			1	
Obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych / nauki rolnicze:				
-agronomia			2	
Obszar nauk technicznych / nauki techniczne:				
-budowa i eksploatacja maszyn			1	
Razem	2	8	28	7

W grupie pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku *zarządzanie* należy wymienić 4 lektorów języków obcych i 4 nauczycieli wychowania fizycznego.

Rzeczywiste obciążenia dydaktyczne nauczycieli akademickich tworzących minimum kadrowe wynoszą od 60 do 195 godzin zajęć, co pozwala sądzić, że realizowane przez nauczycieli akademickich pensje nie obciążają ich nadmiernie pracą dydaktyczną i umożliwiają intensywny rozwój naukowy.

4.2.

Władze Wydziału zadeklarowały, że przy obsadzie zajęć dydaktycznych biorą pod uwagę zgodność dorobku naukowego i kompetencji dydaktycznych osób prowadzących zajęcia z dyscyplinami naukowymi powiązanymi z tymi zajęciami, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć, które prowadzą do osiągnięcia przez studentów kompetencji badawczych. Kwalifikacje kadry dydaktycznej, szczególnie tej wliczanej do minimum kadrowego są przedmiotem wnikliwej analizy dokonywanej przez kierowników katedr oraz władze dziekańskie.

Obsada zajęć dydaktycznych jest generalnie prawidłowa. Wykładowcom nie jest powierzana nadmierna liczba przedmiotów. Z reguły są to 2-4 wykłady lub ćwiczenia oraz seminarium dyplomowe.

Istotnym aspektem doboru kadry jest powierzanie seminariów dyplomowych i innych zajęć związanych z nabywaniem przez studentów przygotowania do prowadzenia badań i kompetencji badawczych osobom legitymującym się doświadczeniem badawczym w dyscyplinach, do których zostały przypisane efekty kształcenia dla kierunku, czyli w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i ekonomii.

Dorobek i kompetencje pracowników prowadzących zajęcia odpowiadają dyscyplinom naukowym, w których te zajęcia są prowadzone. Zespół Oceniający PKA dostrzegł jednak pewne niezgodności w obsadzie kilku przedmiotów:

- wykłady z przedmiotów „Technologie informacyjne” oraz „Systemy baz danych” prowadzi doktor inżynier nauk rolniczych, w dyscyplinie agronomia;
- wykład i ćwiczenia z przedmiotu „Zachowania nabywców na rynku” prowadzi doktor nauk o polityce;
- wykład i ćwiczenia z przedmiotu „Negocjacje” prowadzi doktor inżynier nauk rolniczych, w dyscyplinie agronomia;

Z dokumentacji, do której posiadał wgląd Zespół Oceniający PKA nie wynika, że wykładowcy ci posiadają znaczący dorobek naukowy, który uzasadniałby prowadzenie zajęć z tych przedmiotów. Ponadto wątpliwość budzi obsada wykładów z przedmiotów „Prawo”, „Prawo cywilne”, „Ochrona własności intelektualnej”. Prowadzi je bowiem magister prawa. Osoba ta może realizować ćwiczenia, natomiast wykłady z przedmiotów podstawowych i kierunkowych powinny być powierzane samodzielnym pracownikom naukowym lub adiunktom. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa przedstawiono w załączniku 6.

4.3.

Polityka kadrowa władz Uczelni i Wydziału Zarządzania polega na wspieraniu rozwoju pracowników poprzez finansowanie kosztów przewodów doktorskich i habilitacyjnych, dofinansowanie kosztów wysoko punktowanych publikacji, wyjazdów konferencyjnych i szkoleniowych. Uczelnia stara się dbać zarówno o pozyskiwanie nowych pracowników, jak i rozwój osób już z nią związanych.

Władze Wydziału promują pracowników naukowych o dużej aktywności badawczej i dydaktycznej. Wspieraniu rozwoju naukowego służy przyjęty algorytm podziału funduszy na działalność statutową. Wraz ze zwiększoną liczbą punktów za publikacje, wzrasta finansowanie tematu badawczego. Ponadto organizowane są otwarte seminaria mające na celu zaprezentowanie istotnych dokonań naukowych pracowników naukowo-dydaktycznych. Korzystnym rozwiązaniem są gratyfikacje finansowe dla wyróżniających się nauczycieli akademickich przyznawane w dwóch grupach: młodych i doświadczonych badaczy oraz nagrody Rektora i stypendia naukowe dla pracowników będących w trakcie procedur awansowych.

Liczba 4 ukończonych prac awansowych w latach 2012 – 2016 (przewodów doktorskich, habilitacyjnych oraz postępowań o nadanie tytułu naukowego profesora) jest relatywnie skromna, ponieważ w tym okresie wypromowano 2 doktorów i 2 doktorów habilitowanych. Dane te potwierdzają relatywnie wolne tempo rozwoju naukowego własnej kadry i skłaniają do konstatacji, że oczekiwania władz Uczelni i możliwości kadry akademickiej są z pewnością większe.

Warto również nadmienić, że władze dziekańskie dokonały w minionym roku kompleksowego audytu kadry pod kątem ewentualnego ubiegania się Wydziału Zarządzania o nadanie mu uprawnień do doktoryzowania w dyscyplinie nauk o zarządzaniu. W tym celu wykorzystano dane zawarte w kwestionariuszach okresowej oceny nauczycieli akademickich, która obejmuje trzy główne obszary: ocenę działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej.

Kadra akademicka jest pozytywnie oceniana, zarówno przez studentów, jak i przełożonych. Nauczyciele akademicki identyfikują się z Uczelnią i Wydziałem Zarządzania oraz właściwie angażują w proces kształcenia. Wniosek ten jest pochodną nie tylko dokumentacji związanej z oceną jakości kształcenia na wizytowanym kierunku, ale również następstwem interesującej dyskusji jaka miała miejsce podczas spotkania Zespołu Oceniającego PKA z kadrą naukowo-dydaktyczną, na którym obecnych było 35 wykładowców.

Ocena jakości pracy i dorobku naukowego kadry dokonywane są systematycznie w oparciu o statutowe regulacje. Ważną rolę w tym procesie pełnią:

- hospitacje zajęć dydaktycznych,
- rezultaty okresowej oceny nauczycieli akademickich przez przełożonych,
- wyniki semestralnej oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów i słuchaczy studiów podyplomowych.

Zespołowi Oceniającemu PKA udostępniono prawidłowo prowadzoną dokumentację hospitacji zajęć dydaktycznych realizowaną przez kierowników katedr. Składają się na nią między innymi:

- 9 protokołów z hospitacji realizowanych w semestrze zimowym roku akademickiego 2017/2018,
- 7 protokołów z hospitacji realizowanych w semestrze letnim roku akademickiego 2016/2017,
- 9 protokołów z hospitacji realizowanych w semestrze zimowym roku akademickiego 2016/2017,
- 19 raportów ewaluacyjnych dotyczących hospitacji zajęć dydaktycznych w poprzednich semestrach na kierunkach *zarządzanie, finanse i rachunkowość* oraz *zarządzanie i inżynieria produkcji*.

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że zajęcia dydaktyczne, które uzyskały od studentów niskie oceny podlegały hospitacji. Problemem jest jednak niewielka zwrotność ankiet, która z reguły nie przekracza 10%. Jej konsekwencją jest niereprezentatywność wyników ankiet, a w konsekwencji niemożność przyznawania nagród Rektora dla najlepiej ocenianych nauczycieli akademickich.

W "Raporcie z działań podjętych w celu realizacji programu naprawczego na Wydziale Zarządzania w roku akademickim 2016/2017 dla kierunku *zarządzanie*" wynika, że zorganizowane spotkania studentów i opiekunów w celu zaktywizowania studentów do czynnego udziału w anonimowej ocenie nauczycieli akademickich nie przyniosły efektów. Warto w tym miejscu podkreślić, że we wspomnianym raporcie zdiagnozowano jeszcze 5 innych słabych stron procesu kształcenia:

- 1) polityka kadrowa, która nie daje pełnych gwarancji systematycznego rozwoju własnej kadry naukowo-dydaktycznej,
- 2) nierównomierne obciążenia dydaktyczne nauczycieli akademickich oraz potrzeba monitorowania zajęć dydaktycznych, które w opinii studentów uzyskały niskie oceny,
- 3) potrzeba bardziej starannego zatwierdzania tematów prac dyplomowych oraz zwiększenia stopnia wnikliwości recenzji prac dyplomowych,
- 4) niska aktywność pracowników w aplikowaniu o środki zewnętrzne, w tym granty i projekty unijne,
- 5) konieczność poszerzenia współpracy z interesariuszami, szczególnie pracodawcami, w których studenci odbywają praktyki zawodowe.

Kwestie te były przedmiotem obrad Rady Wydziału Zarządzania w dniu 20 października 2017 roku i co szczególnie istotne w celu ich eliminacji przyjęto program działań naprawczych opracowany przez Panią Prodziekan ds. Dydaktycznych i Studenckich oraz Przewodniczącą Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Zaproponowane w nich rozwiązania ocenia się pozytywnie, jednak rzeczywista weryfikacja skuteczności ich wdrożenia możliwa będzie dopiero w przyszłym roku akademickim.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zespół Oceniający PKA stwierdza, że zarówno dorobek naukowy, jak i kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku *zarządzanie* zapewniają realizację programu kształcenia i możliwość osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Struktura kwalifikacji kadry i dorobek naukowy są zgodne z treściami kształcenia i tworzą kompatybilny zestaw, który jest adekwatny do potrzeb naukowo-dydaktycznych wynikających z opisu przyjętych efektów kształcenia. ZO PKA stwierdza, że warunki minimum kadrowego są spełnione na obu poziomach kształcenia.

Liczba pełnoetatowych pracowników naukowo-dydaktycznych oraz wykładowców zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych jest adekwatna do potrzeb dydaktycznych. Obsada zajęć jest generalnie prawidłowa. Osiągnięcia naukowe i dydaktyczne stanowią istotny aspekt doboru kadry. Uczelnia realizuje właściwie politykę kadrową, która jest zorientowana zarówno na rozwój własnej kadry akademickiej, jak i pozyskiwanie samodzielnych pracowników naukowych, w tym emerytowanych profesorów tytularnych i doktorów habilitowanych z innych ośrodków akademickich, a w szczególności z Torunia, Gdańska i Warszawy. Większość kadry jest związana z Wydziałem Zarządzania od co najmniej kilku lat, co dobrze świadczy o stabilności kadry.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Podjęcie skutecznych działań na rzecz stabilizacji minimum kadrowego na studiach II stopnia ze względu na wiek pracowników.

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współpraca Wydziału Zarządzania z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest rozbudowana. Regularnie są organizowane spotkania z interesariuszami uczelni. Przykładowo w roku akademickim 2017/2018 zostało zorganizowane seminarium „Absolwent Wydziału Zarządzania na rynku pracy a współczesne wyzwania biznesu”. W seminarium uczestniczyło 16 osób spoza Wydziału, w tym byli przedstawiciele pracodawców i edukacji (szkół średnich i podstawowych). Partnerem strategicznym seminarium była firma informatyczna ATOS, która zatrudnia również absolwentów Wydziału.

W ramach uczelni działa Regionalne Centrum Innowacyjności (RCI), które realizuje projekty badawcze dla przedsiębiorstw. W RCI działają następujące laboratoria:

- Laboratorium Systemów Zarządzania Produkcją, Logistyką i Relacjami z Klientem,
- Laboratorium Systemów Rachunkowości Finansowej i Zarządzania Zasobami Ludzkimi
- Laboratorium Systemów Business Intelligence
- Laboratorium Systemów Rachunkowości Zarządczej i Controllingu.

Plany na rok akademicki 2017/2018 odnośnie do współpracy z pracodawcami obejmują: powstawanie prac dyplomowych pod potrzeby pracodawców, organizację konkursów z pracodawcami, organizację „Dnia pracodawcy”, praktyki i staże zawodowe, organizację studiów podyplomowych, kursów i szkoleń.

Pracodawcy wskazują, że współpraca z Wydziałem jest bardzo dobra. Podkreślają, że absolwenci kierunku *zarządzanie* dobrze wpisują się w ich potrzeby. W szczególności wysoko cenieni są przez pracodawców absolwenci II stopnia studiów, którzy na I stopniu skończyli np. studia techniczne oferowane przez UTP. Jednocześnie pracodawcy zwrócili uwagę, że trafiający do nich absolwenci kierunku *zarządzanie* mogliby posiadać lepsze kompetencje językowe.

Otoczenie społeczno-gospodarcze jest włączane w projektowanie programu kształcenia. Wydział bierze pod uwagę opinię pracodawców przy formułowaniu efektów kształcenia. Realizowane są również projekty naukowe we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci kierunku *zarządzanie* wyrazili pozytywną opinię dotyczącą współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Wskazali, iż obejmuje ona głównie aspekty związane z kształceniem. Jako przykłady wymienili m.in. programy praktyk i staży studenckich, współpracę w zakresie realizacji prac dyplomowych, wizyty studyjne oraz konferencje z pracodawcami. Studenci wyrazili pozytywną opinię dotyczącą możliwości nawiązywania współpracy pomiędzy studentami a podmiotami społeczno-gospodarczymi, głównie w aspektach dot. praktyk studenckich i przygotowania prac dyplomowych. Jak wynika z rozmów ZO PKA, studenci nie realizują na większą skalę projektów badawczych dla partnerów Wydziału w ramach realizowanych przedmiotów.

Zdaniem ZO PKA współpraca Wydziału z otoczeniem, w ramach ocenianego kierunku, jest bardzo dobra.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Współpraca z otoczeniem jest mocną stroną Wydziału. Wydział przywiązuje dużą do niej wagę, czego dowodem są bardzo dobre opinie pracodawców i studentów w tym obszarze. W szczególności pracodawcy wysoko cenią absolwentów II stopnia, którzy na I stopniu skończyli studia techniczne.

Współpraca obejmuje dyskusje nad programem kształcenia na ocenianym kierunku, nad efektami kształcenia. Jest również realizowana działalność naukowa Wydziału w dziedzinach związanych z ocenianym kierunkiem.

Słabszą stroną jest niski poziom współpracy badawczej studentów z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Niektórzy studenci współpracują z partnerami przy pisaniu prac dyplomowych, jednak w ramach standardowych zajęć nie jest wykorzystywany potencjał partnerów Wydziału.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Zwiększenie współpracy badawczej z partnerami Wydziału w ramach zajęć realizowanych na kierunku.

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wydział Zarządzania Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy stara się aktywnie uczestniczyć w programie Erasmus+ i w ten sposób stwarzać warunki do prowadzenia wymiany studentów obejmującej wysyłanie studentów na część studiów do partnerskich uczelni krajów uczestniczących i przyjmowanie studentów z tych uczelni. Ponadto w ramach tego programu pracownicy Uczelni mogą brać udział w wymianie zagranicznej i zagranicznych stażach naukowych.

Wydział zapewnia studentom kierunku *zarządzanie* ofertę kształcenia w językach obcych. Mogą oni wybierać z szerokiego spektrum ponad 20 przedmiotów prowadzonych w języku angielskim. Oferta ta jest zamieszczona na stronie internetowej Uczelni. Jest ona adresowana również do studentów z zagranicy. Zainteresowanie nią jest jednak stosunkowo niewielkie. Z danych zamieszczonych w raporcie Samooceny wynika, że zajęcia prowadzone w języku angielskim zostały uruchomione jedynie na studiach stacjonarnych tylko dla cudzoziemców.

Zdaniem Zespołu Oceniającego PKA zasadne jest wprowadzenie do programu studiów II stopnia obligatoryjnego przedmiotu w języku obcym. Działanie takie powinno służyć podnoszeniu kompetencji językowych absolwentów kierunku *zarządzanie* oraz zwiększeniu umiędzynarodowienia polskich studentów poprzez wspólne studiowanie z zagranicznymi studentami.

Mobilność międzynarodowa studentów jest niewielka. Jest to między innymi pochodną poziomu przygotowania językowego studentów, który jest bardzo zróżnicowany i rozkłada się dość na 3 części:

- 1/3 stanowią studenci ze słabą znajomością języka angielskiego, na poziomie pre-intermediate (B1 lub nieco wyżej),
- 1/3 studenci średniozaawansowani (intermediate, poziom ~B2),
- 1/3 studenci na poziomie upper-intermediate (B2 i nieco powyżej), którzy posiadają dobrą znajomość języka i wypowiadają się swobodnie oraz cały czas poszerzają swoją wiedzę.

Zainteresowani studenci mają możliwość zdobycia certyfikatu znajomości języka angielskiego na poziomie C1, jednak kształcenie językowe budzi pewne zastrzeżenia. W roku akademickim 2016/2017 do egzaminu przystąpiło zaledwie kilka osób z Wydziału Zarządzania.

W ostatnich pięciu latach, wyjechało 37 studentów, a przyjechało na WZ w ramach programu Erasmus+ 50 studentów zagranicznych. Główne kierunki wyjazdów w celu studiowania to Grecja, Niemcy, Turcja, Chorwacja.

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na ocenianym kierunku studiów posiadają kompetencje merytoryczne i dydaktyczne do prowadzenia zajęć w językach obcych. Większość kadry jest przygotowana do prowadzenia zajęć w języku angielskim, a część prowadzi zajęcia w ramach programu Erasmus+. Wykładowcy biorą udział w wymianie międzynarodowej prowadzonej w formie staży, konferencji, sympozjów i konsultacji naukowych, kursów podnoszących znajomość języków obcych oraz współpracy w ramach realizacji wspólnych projektów badawczych o zasięgu międzynarodowym, a także we współpracy z partnerami zagranicznymi poprzez publikowanie dorobku naukowego w językach obcych. Mobilność pracowników w ramach programu Erasmus+ jest ograniczona limitami miejsc, jakie Dział Współpracy Międzynarodowej przydziela dla Wydziału. W ostatnich 3 latach wyjechało ponad 20 pracowników, a przyjechało 6 nauczycieli. Na otwarte wykłady dla studentów są zapraszani wykładowcy z zagranicy. W 2016 r. wykład *Etyka w biznesie na przykładzie grupy Tata* wygłosił profesor z Guajarat Technological University (Indie), a w 2017 – na temat *Internetu rzeczy* profesor z Marwadii University (Indie).

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA mieli informacje dotyczące możliwości wymian międzynarodowych, jednak informacje te były bardzo ogólne. Nie mieli oni informacji m.in. dot. procedur ubiegania się o wyjazd zagraniczny. Jedna z osób uczestniczących w spotkaniu z ZO uczestniczyła w programie wymiany międzynarodowej w ramach programu Erasmus+.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Władze Wydziału Zarządzania podejmują działania na rzecz poprawy warunków sprzyjających większej niż dotychczas internacjonalizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku *zarządzanie*. Celem tych działań jest stwarzanie studentom możliwości efektywnej nauki języków obcych poprzez uruchamianie przedmiotów w języku angielskim. Ponadto Wydział i Uczelnia wspierają międzynarodową mobilność studentów i wykładowców prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku np. w ramach programu Erasmus+ lub innych umów i programów. Stopień internacjonalizacji kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest jednak niewielki.

Umiejdzynarodowienie kształcenia powinno sprzyjać odbywaniu części studiów oraz praktyk za granicą (np. w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Francji i Hiszpanii). Powinno również służyć wyposażeniu absolwentów Wydziału w umiejętności mikro- i makroekonomicznego postrzegania zjawisk i procesów zachodzących w gospodarce oraz w kompetencje menedżerskie preferowane przez współczesnych europejskich pracodawców. Efektywna internacjonalizacja kształcenia powinna oznaczać, że absolwenci kierunku powinni mieć otwartą drogę do zawodowego awansu i pełnienia odpowiedzialnych funkcji w firmach międzynarodowych i instytucjach europejskich.

Słabą stroną umiejdzynarodowienia jest niewystarczający poziom informacji na temat wymian międzynarodowych wśród studentów oraz brak uczestnictwa polskich studentów w przedmiotach prowadzonych w języku obcym. Tym samym polscy studenci nie korzystają z możliwości poznania studentów zagranicznych przyjeżdżających na kierunek *zarządzanie*.

Na ogólną ocenę umiejdzynarodowienia procesu kształcenia wpływa również przedstawiony w punkcie 2 brak oferowania przez Wydział lektoratów na I semestrze studiów (II stopień) oraz na I roku studiów (I stopień) oraz brak jednoznacznego odniesienia efektów kształcenia do docelowego poziomu umiejętności językowych studentów przedstawionych opisanych w punkcie 1 niniejszego raportu.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Zwiększenie umiejdzynarodowienia i mobilności studentów oraz pracowników a także zintensyfikowanie współpracy z ośrodkami badawczymi z zagranicy.
2. Wskazane jest wprowadzenie zajęć z jednego obligatoryjnego przedmiotu w języku obcym do programu studiów II stopnia.
3. Zaleca się zintensyfikowanie działań informacyjnych skierowanych do studentów kierunku w zakresie realizacji wymian międzynarodowych.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

7.1.

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa będąca w gestii Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy posiada powierzchnię całkowitą 4882 m², przy czym powierzchnia sal wykładowych i ćwiczeniowych wynosi 665 m², natomiast powierzchnia laboratoriów dydaktycznych to 324 m². Obiekty dydaktyczne zlokalizowane są przy ul. Fordońskiej 430. Rozmiary bazy są prawidłowo dostosowane do liczby studentów. Większość zajęć odbywa się w komfortowych, kameralnych warunkach.

Wydział Zarządzania posiada do swojej wyłącznej dyspozycji następujące sale wykładowe:

- a) 1 sala audytoryjna (wykładowa) na 123 miejsc,
- b) 1 sala audytoryjna (wykładowa) na 80 miejsc,

- c) 5 sal audytoryjnych na 42 miejsca,
- d) 3 laboratoria komputerowe na 20 stanowisk, z możliwością wykorzystania do ćwiczeń audytoryjnych dla 30 osób,
- e) 4 laboratoria RCI po 4 stanowiska komputerowe,
- f) 1 laboratorium do badań fokusowych i pomocy dydaktycznych na 12 miejsc.

Cechą bazy naukowo-dydaktycznej jest jej dobre oprzyrządowanie. Zajęcia odbywają się w salach dydaktycznych wyposażonych w sprzęt multimedialny. Są to aule wykładowe, sale ćwiczeniowe, seminaryjne, laboratoria komputerowe i językowe. Sale wyposażone są w nowoczesny sprzęt audio-video (projektory multimedialne) i posiadają dostęp do Internetu.

Wydział Zarządzania posiada 3 laboratoria komputerowe. Każde laboratorium jest wyposażone w 20 stacji roboczych oraz następujące oprogramowanie:

- Pakietbiurowy Ms Office (Word, Excel, Power Point, Access),
- zintegrowany system wspomagający zarządzanie Simple ERP,
- Pakiet Sztucznej Inteligencji SPHINX 3.0
- aplikację do wspomagania zarządzaniem małym przedsiębiorstwem firmy Insert (w tym pakiet gospodarki magazynowej, Kadry i płace, Fakturowanie, Księgę przychodów i rozchodów, Sprzedaż - program wspomagający pracę działów handlowych i produkcyjnych),
- pakiet do zarządzania projektami firmy Microsoft MS Project,
- pakiet Victoria PM do kompleksowej obsługi projektów finansowanych z Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Victoria Project Manager bazując na metodyce Project Cycle Management (PCM), pozwala na stworzenie projektu, a następnie zarządzanie nim uwzględniając przy tym przepisy programów),
- zintegrowany system wspomagający zarządzanie klasy ERP firmy Comarch (wprowadzony do procesu dydaktycznego od roku akademickiego 2017/2018),
- oprogramowanie do modelowania procesów gospodarczych - ADONIS firmy BOC GmbH (wprowadzone do procesu dydaktycznego od roku akademickiego 2017/2018),
- pakiet Statistica,
- system zarządzania relacyjną bazą danych My SQL,
- oprogramowanie do tworzenia stron internetowych (HTML, PHP, aplikacje do tworzenia sklepów internetowych).

Należy również podkreślić, że w ramach realizacji przez Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy projektu „Regionalne Centrum Innowacyjności – etap 2” na Wydziale Zarządzania powstały 4 specjalistyczne laboratoria badawcze, w których studenci mogą wykonywać badania, np. w ramach realizacji prac dyplomowych. Od 2012 roku z tej możliwości skorzystało ok. 30 studentów kierunku *zarządzanie*, którzy realizowali badania o charakterze projektowym, tworząc i weryfikując modele dla przedsiębiorstw z różnych branż. Zakres i efekty tych badań własnych zostały opisane w kilku publikacjach i zaprezentowane na konferencjach naukowych. Są to następujące laboratoria:

1. Laboratorium Systemów Rachunkowości Finansowej i Zarządzania Zasobami Ludzkimi
2. Laboratorium Systemów Rachunkowości Zarządczej i Controllingu
3. Laboratorium Systemów Zarządzania Produkcją, Logistyką i Relacjami z Klientem
4. Laboratorium Systemów Business Intelligence

Każde z nich jest wyposażone w serwer, stację roboczą oraz trzy stanowiska mobilne (laptopy), a także w narzędzia i systemy informatyczne wspomagające zarządzanie, zarówno w zakresie bieżącej obsługi przedsiębiorstwa, jak również w zakresie wspomagania podejmowania decyzji na szczeblu taktycznym i strategicznym.

Laboratorium Systemów Rachunkowości Finansowej i Zarządzania Zasobami Ludzkimi wyposażone jest w nowoczesny sprzęt komputerowy i moduły rachunkowości finansowej i zarządzania zasobami ludzkimi systemu Simple ERP.

W Laboratorium Systemów Zarządzania Produkcją, Logistyką i Relacjami z Klientem zainstalowano zintegrowane systemy Simple ERP i Simple CRM, wspomagające zarządzanie w obszarach zarządzania produkcją, logistyką i klientami.

Laboratorium Systemów Business Intelligence zostało wyposażone w oprogramowanie SAS Analytics firmy SAS Institute o charakterze uniwersalnym służące do zaawansowanej analizy danych (analizy statystyczne, analizy wielowymiarowe OLAP, data mining, text mining).

W Laboratorium Systemów Rachunkowości Zarządczej i Controllingu zostało zainstalowanych kilka specjalistycznych aplikacji, wykonanych w technologii OLAP (On-line Analytical Processing – wielowymiarowe przetwarzanie analityczne), służących do wspomagania budżetowania operacyjnego, kalkulacji kosztów i analizy rentowności oraz zarządzania strategią za pomocą Strategicznej Karty Wyników. Aplikacje zainstalowane w laboratorium to:

- Doctor Coster firmy ABC Akademia - do zarządzania kosztami i rentownością według metodologii rachunku kosztów działań klasy BI,
- PROFIX firmy Profix Software - do budżetowania i analiz klasy BI z mechanizmami workflow,
- Result Scorecard firmy OTTIMA plus - do zarządzania strategią,
- pakiet Corporate Performance Management firmy SAS Institute (w tym: SAS Strategy Management, SAS Activity-based Management, SAS Financial Management) - do zarządzania wydajnością organizacji.

Studenci mają nieograniczony dostęp do bezprzewodowego Internetu (<http://www.eduroam.utp.edu.pl>). Dotyczy to nie tylko budynków Wydziału Zarządzania, ale również Domów Studenta. W każdym pokoju znajduje się gniazdo sieciowe, do którego można podłączyć komputer. Jest to istotne ponieważ w procesie dydaktycznym wykorzystywana jest platforma e-learningowa, która służy głównie jako repozytorium materiałów dydaktycznych.

Studenci w czasie spotkania z ZO PKA wyrazili opinię, iż baza dydaktyczna – naukowa Wydziału Zarządzania stwarza warunki do uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Wyposażenie sal dydaktycznych w ich opinii jest zadowalające.

Władze Uczelni i Wydziału Zarządzania podjęły nie tylko niezbędne, ale również ponadstandardowe, działania w celu zapewnienia wszelkich udogodnień studentom niepełnosprawnym. Są to zarówno ułatwienia natury architektonicznej (windy, toalety), jak i organizacyjnej oraz socjalnej. W budynku wydzielono małe pomieszczenie dla studentów niepełnosprawnych wyposażone w sprzęt komputerowy i odpowiednie meble. Wydział posiada sprzęt i aplikację ułatwiającą porozumiewanie się w języku migowym. W każdej sali audytoryjnej i na korytarzach znajdują się specjalne krzesła dedykowane osobom niepełnosprawnym. W czasie spotkania z ZO PKA wyrażono pozytywną opinię o dostosowaniu infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W czasie spotkania studentów z ZO PKA zwrócono uwagę na brak wielofunkcyjnego punktu ksero, w którym można byłoby drukować z nośników prace lub dokumenty, a także zakupić niezbędne artykuły biurowe. W opinii studentów, samo urządzenie kserograficzne jest niewystarczające.

7.2.

Biblioteka Główna UTP została utworzona w 1951 roku - z chwilą powołania Wieczorowej Szkoły Inżynierskiej. Jest biblioteką nowoczesną, w pełni skomputeryzowaną, która zapewnia dostęp do centralnego katalogu komputerowego, komputerowych baz bibliograficznych oraz zasobów sieci internetowej. Dysponuje ona bogatym księgozbiorem liczącym:

- 206 760 wol. wydawnictw zwartych,

- 7 099 tytułów czasopism,
- obszerne zbiory elektroniczne (w tym 34 854 e-książki) zakupione w ramach prenumeraty: Ibuk Libra Wydawnictwo Naukowe PWN oraz NASBI wyd. Helion oraz ProQuest Ebook Central.

Uczelnia w ramach licencji krajowej oferuje dostęp do następujących zasobów elektronicznych, o tematyce interdyscyplinarnej a tym samym, tematyce odpowiadającej potrzebom Wydziału:

1. Bazy danych: Scopus, Web od Science, EBSCOhost (w tym m.in.: Academic Search Complete, Business Source Complete),
2. Czasopisma Elektroniczne następujących wydawnictw:
 - a. Elsevier – ScienceDirect,
 - b. Springer – SpringerLink,
 - c. John Wiley & Sons, Inc. - Wiley Online Library,
3. Książki elektroniczne w ramach wykupionej prenumeraty do bibliotek elektronicznych:
 - a. Ibuk libra - Wydawnictwo Naukowe PWN SA,
 - b. ProQuest Ebook Central.

Dodatkowo studenci mogą korzystać z ogólnodostępnych baz danych takich jak BazEkon czy BazTech. Użytkownicy Czytelni Głównej BG mają do dyspozycji 23 komputery z dostępem do Internetu z możliwością korzystania z zasobów licencjonowanych oraz ogólnodostępnych.

Biblioteka Główna gromadzi piśmiennictwo niezbędne do prowadzenia badań naukowych i kształcenia studentów. Zbiory tworzone są w wyniku systematycznie prowadzonych zakupów nowości, wymiany krajowej i zagranicznej, gromadzenia depozytów, pozyskiwania darów oraz prenumeraty czasopism. W zbiorach przeważa piśmiennictwo z zakresu nauk technicznych, rolniczych i ekonomicznych. Pozycje bibliograficzne wymienione jako literatura podstawowa i uzupełniająca w kartach przedmiotów dostępne są w zbiorach bibliotecznych.

Studenci mogą wypożyczać książki z magazynu Biblioteki Głównej, w którym znajduje się około 6 000 tytułów z zakresu zarządzania, ekonomii, marketingu, logistyki, etc. Z kolei w czytelni Biblioteki Głównej studenci mają do dyspozycji 2 904 tytułów książek z zakresu ekonomii i zarządzania.

W zapewnieniu dostępności zasobów bibliotecznych dla studentów ocenianego kierunku dużą rolę odgrywa również Biblioteka Wydziału Zarządzania. W bibliotece Wydziałowej studenci mogą korzystać z 10 900 pozycji książkowych z zakresu zarządzania, ekonomii i pokrewnych dyscyplin naukowych, takich jak rachunkowość, bankowość, stosunki międzynarodowe, marketing, logistyka, przedsiębiorczość, polityka społeczna, zasoby ludzkie, prawo, informatyka w zarządzaniu, etyka biznesu i inne. Szacuje się, że Biblioteka Główna i Wydziałowa oferują łącznie około 20 000 książek z zakresu zarządzania, ekonomii, finansów i pokrewnej tematyki.

W Bibliotece Głównej UTP dostępne są następujące prenumerowane czasopisma z zakresu zarządzania i ekonomii: Przegląd Organizacji, Organizacja i Kierowanie, Marketing i Środowisko, Marketing i Rynek, Marketing w Praktyce, Ekonomia i Środowisko. W Bibliotece Wydziałowej dostępnych jest 25 kolejnych tytułów czasopism, w tym 3 zagraniczne.

Biblioteka Wydziałowa posiada bogaty księgozbiór podręczny oferujący encyklopedie, specjalistyczne słowniki i informatory. Do dyspozycji czytelników jest czytelnia licząca 20 miejsc oraz 4 stanowiska komputerowe. Od początku istnienia Biblioteki Wydziału Zarządzania (1.09.2007) zarejestrowano 17 797 odwiedzin czytelników, którym udostępniono 32 998 książek oraz 4 957 czasopism.

Studenci kierunku *zarządzanie* uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA wyrazili pozytywną opinię o Bibliotece Głównej UTP oraz Bibliotece Wydziałowej Jednostki. Pozytywnie odnieśli się szczególnie do dostępności pozycji literaturowych zawartych w

syllabusach przedmiotów, zwrócono jednak uwagę na zbyt małą liczbę egzemplarzy literatury dotyczącej zagadnień marketingu. Nie zgłaszano uwag związanych z godzinami pracy biblioteki oraz zasadami wypożyczeń..

Reasumując, zasoby biblioteczne Uczelni i Wydziału Zarządzania obejmują bogaty zbiór książek, czasopism, dokumentów elektronicznych i specjalistycznych baz danych. Dobrze korespondują one z potrzebami studentów kierunku *zarządzanie* oraz umożliwiają osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, w tym efektów w zakresie pogłębionej wiedzy, umiejętności prowadzenia badań naukowych oraz kompetencji społecznych niezbędnych w działalności badawczej.

7.3.

Władze Wydziału zadeklarowały, że prowadzą stały monitoring warunków, w jakich przebiega proces dydaktyczny. Działania te służą zarówno identyfikacji pojawiających się zagrożeń, jak i optymalizacji infrastruktury dydaktycznej i naukowej, którą Wydział dysponuje. Infrastruktura jest systematycznie powiększana i modernizowana. Doskonałym tego przykładem są następujące działania:

- w 2016 roku dokonano kompleksowej wymiany sprzętu komputerowego w jednym laboratorium,
- dzięki podpisanym w 2016 r. umowom w bieżącym roku akademickim do programu kształcenia został włączony system Comarch ERP oraz oprogramowanie do modelowania procesów ADONIS,
- w 2017 roku dokonano wymiany klimatyzatora w serwerowni, wymiany 4 dysków serwera oraz urządzania podtrzymującego napięcie,
- w 2017 roku wymieniono 3 rzutniki w salach audytoryjnych - zakupione z funduszu środków dla osób niepełnosprawnych,
- w 2017 roku wyposażono laboratorium do badań focusowych w specjalistyczny sprzęt komputerowy i monitorujący.

Ocena infrastruktury dydaktycznej i naukowej jest przedmiotem badań satysfakcji studentów w systemie USOS. Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA nie zgłaszali szczególnych potrzeb infrastrukturalnych poza potrzebą dostępu do wielofunkcyjnego punktu ksero. Władze Wydziału doskonałą bazę dydaktyczną, dokonując systematycznej wymiany sprzętu komputerowego oprogramowania i projektorów multimedialnych. Środki finansowe na te cele pochodzą z funduszy na badania statutowe oraz z innych źródeł.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, jaka wykorzystywana jest w procesie kształcenia na ocenianym kierunku studiów *zarządzanie*, jest prawidłowo dostosowana do potrzeb wynikających z realizacji procesu kształcenia. Umożliwia ona osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia, w tym prowadzenie przez studentów badań naukowych.

Dostosowanie bazy dydaktycznej, w tym sal wykładowych, pracowni i laboratoriów oraz ich wyposażenia, dostępu do komputerów i Internetu, zasobów bibliotecznych do potrzeb naukowych i dydaktycznych ocenianego kierunku, a także dostosowanie bazy do potrzeb osób niepełnosprawnych ocenia się pozytywnie. Również zasoby biblioteczne Biblioteki Głównej UTP i Biblioteki Wydziałowej są właściwe dla kierunku *zarządzanie*.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

1. Zaleca się rozważenie zorganizowania wielofunkcyjnego punktu ksero.
2. Zaleca się weryfikację dostępności w bibliotece pozycji literaturowych z zakresu marketingu oraz ich uzupełnienie.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1.

W czasie spotkania z ZO PKA, studenci kierunku *zarządzanie*, przedstawiciele kół naukowych i Samorządu Studenckiego, pozytywnie odnieśli się do udzielanego wsparcia przez władze Wydziału. Studenci kierunku *zarządzanie* odbywają część zajęć w formie e – learningu poprzez dostęp online do materiałów dydaktycznych umieszczonych na platformie internetowej Wydziału. Wyrażono także pozytywną opinię o sylabusach jako formie wsparcia procesu dydaktycznego, które są dostępne dla studentów na stronie internetowej.

Indywidualny plan studiów oraz indywidualna organizacja studiów umożliwiają studentom dostosowanie procesu kształcenia i toku studiów do indywidualnych potrzeb. Informacje o możliwości i warunkach korzystania z tych form wsparcia zawarte są w Regulaminie Studiów. Z uzyskanych od studentów informacji, wynika, iż niektóre osoby korzystają z IOS. Studenci nie mieli jednak informacji o zasadach i warunkach ubiegania się o Studia Indywidualne w tym indywidualny plan i program studiów.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość uzyskania wsparcia materialnego w formie stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora dla najlepszych studentów oraz zapomogi, a także stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA oraz przedstawiciele kół naukowych pozytywnie ocenili motywacyjny charakter stypendium rektora. System przydzielania świadczeń pomocy materialnej jest w opinii studentów transparentny i przejrzysty. Szczegółowych informacji zasięgają oni w Samorządzie Studenckim lub w Dziekanacie.

Przedstawiciele studenckich kół naukowych pozytywnie odnieśli się do wspierania studenckiego ruchu naukowego ze strony władz Wydziału. Ponadto pozytywnie odniesiono się do możliwości sfinansowania działalności studenckiego ruchu naukowego przez Jednostkę, a także do wsparcia merytorycznego ze strony nauczycieli akademickich i opiekunów kół. Studenci kierunku *zarządzanie* otrzymują wsparcie w procesie przygotowania bądź realizacji badań naukowych głównie poprzez przygotowanie pracy dyplomowej oraz pracę w kołach naukowych.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili zarówno wsparcie udzielane im w procesie rekrutacji na studia I jak i II stopnia, jak i w procesie dyplomowania. Znaczną część informacji w zakresie obu tych kwestii czerpali oni ze strony internetowej Uczelni i Wydziału. Studenci swoje uwagi wyrażają głównie w ankietach oceniających odbyty

kurs z danego przedmiotu/modułu, jednak nie otrzymują oni informacji zwrotnej w żadnej formie z wyników przeprowadzonej ankietyzacji.

Proces kształcenia i obsługę studentów wspierają system USOS oraz platforma e-learningowa. Studenci w czasie spotkania z ZO PKA wyrazili opinię, iż systemy te spełniają ich oczekiwania zarówno w zakresie obsługi administracyjnej jak i wsparcia dydaktycznego. Studenci ocenianego kierunku, posiadający orzeczenie o niepełnosprawności mają możliwość uzyskania wsparcia u prorektora ds. dydaktycznych i studenckich oraz w Dziale Kształcenia i Spraw Studenckich. W czasie spotkania z ZO PKA studenci oraz przedstawiciele Samorządu Studenckiego, negatywnie odnieśli się do konieczności realizacji zajęć z wychowania fizycznego na II stopniu studiów stacjonarnych oraz na I i II stopniu studiów niestacjonarnych. Studenci kierunku *zarządzanie* korzystają z usług Biura Karier głównie w zakresie poszukiwania praktyk ponadprogramowych, staży oraz ofert pracy. Ponadto mogą oni korzystać m.in. z Targów Pracy oraz warsztatów organizowanych lub współorganizowanych przez BK. Studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do działalności Biura. Ponadto wyrazili pozytywną opinię o wspieraniu przez Wydział przedsięwzięć studenckich, m.in. Bydgoskiego Festiwalu Nauki, wydarzenia dedykowanego dla dzieci pn. „Bajkowa Bydgoszcz”. Ponadto przedstawiciele Samorządu Studenckiego wyrazili pozytywną opinię dotyczącą przekazywania informacji i współpracy pomiędzy władzami Wydziału, a Samorządem Studenckim i organizacjami studenckimi.

8.3.

Zdaniem studentów uczestniczących w spotkaniu ZO PKA, głównym mechanizmem motywującym do nauki i rozwoju jest stypendium rektora dla najlepszych studentów.

System opieki studentów w procesie kształcenia jest procedowany i poddawany ewaluacji w ramach wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia. W szczególności system ten obejmuje proces ankietyzacji nauczycieli akademickich i infrastruktury. Ponadto system analizowany jest przez organy kolegialne, w których zasiadają przedstawiciele studentów. Dodatkowo monitorowane są potrzeby kół naukowych na podstawie sprawozdań oraz opinii, a także aspekty związane z dostosowaniem procesu dydaktycznego i infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Uzasadnienie z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

System wsparcia studentów kierunku *zarządzanie* na Wydziale Zarządzania obejmuje szereg działań i procesów mających za zadanie doskonalenie jakości kształcenia w tym aspekcie. Zarówno studenci, przedstawiciele Samorządu Studenckiego oraz kół naukowych wyrazili pozytywną opinię o wsparciu tych grup w czasie studiów. Mocnymi stronami jest infrastruktura dydaktyczna oraz jej dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, a także szerokie wykorzystanie narzędzi informatycznych.

Aspektami wymagającymi doskonalenia jest umiędzynarodowienie, dostosowanie kształcenia w zakresie nauki języków obcych do potrzeb studentów i oczekiwań otoczenia gospodarczego, m.in. poprzez prowadzenie lektoratów od I semestru studiów. Ponadto należy zwrócić uwagę na wystosowanie informacji zwrotnej dla studentów z wyników przeprowadzonej ankietyzacji procesu dydaktycznego i infrastruktury. Może ona przyjąć ogólną formę, ze zbiorczymi wynikami i/lub wskazanie podjętych procesów doskonalących dotyczących kwestii uwzględnionych w ankietach.

Zdanie ZO PKA opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia jest dobra, w szczególności kompleksowość, dostępność i aktualność informacji o formach opieki i wsparcia dla studentów oraz kompleksowość i wieloaspektowość

sposobów oceny systemu opieki i wsparcia, a także wykorzystanie wyników oceny, w tym wniosków z oceny dokonywanej przez studentów, jako podstawy doskonalenia tego systemu,

Dobre praktyki

-

Zalecenia

Dostarczanie studentom informacji zwrotnej z przeprowadzonej ankietyzacji

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Sprecyzowanie wykazu opłat	W pełni zrealizowano zalecenie poprzez uchwalenie zasad pobierania opłat, wzorów umów warunkujących pobieranie opłat oraz ustalenie wysokości opłat za usługi edukacyjne
Opiniowanie przez Samorząd Studencki projektów planów i programów studiów	W pełni zrealizowano zalecenie poprzez uzupełnienie zasięganie opinii WRSS w zakresie zmian w planach i programach studiów